

Załącznik nr 2

Do wniosku z dnia 22 listopada 2022 o wszczęcie postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie

AUTOREFERAT PRZEDSTAWIAJĄCY OPIS DOROBKU I OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH

PAULINA POLKO

Tychy 2022

Spis treści

1. Imię i nazwisko.....	3
2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.....	3
3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych.....	4
4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.....	4
5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej.....	25
6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę.....	33
7. Podsumowanie osiągnięć naukowo-badawczych.....	40

1. *Imię i nazwisko*

Paulina Polko

2. *Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej*

22 maja 2002 roku na Uniwersytecie Warszawskim w Warszawie, na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych uzyskałam **dyplom magistra** na kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna, kończąc studia z wynikiem bardzo dobrym. Praca magisterska dotyczyła budowania wizerunku i komunikacji politycznej, została przygotowana pod kierunkiem prof. dra hab. Jerzego Bralczyka i nosiła tytuł: *Medialny wizerunek żon polskich polityków w latach 1995-2001*.

Po ukończeniu studiów rozpoczęłam pracę zawodową w mediach ogólnopolskich, a następnie w 2002 roku w Urzędzie m. st. Warszawy na stanowisku analityka w Gabinetie Prezydenta. W 2004 roku rozpoczęłam czterosemestralne **studia podyplomowe** na kierunku Socjologia prowadzone przez Instytut Studiów Politycznych PAN oraz Collegium Civitas. Studia ukończyłam 27 września 2005 roku z wynikiem bardzo dobrym. Moje zainteresowania naukowe oscylowały wokół dyskursu politycznego, populizmu oraz teorii polityki. W tym samym czasie rozpoczęłam prace nad przygotowaniem koncepcji rozprawy doktorskiej pod kierunkiem prof. dr hab. Ewy Nalewajko, której tytuł brzmiał: *Włochy pod rządami Silvio Berlusconi. Przypadek „demokratycznej monarchii oświeconej”*. Recenzentami w postępowaniu doktorskim byli: prof. dr hab. Edmund Wnuk-Lipiński oraz prof. dr hab. Ryszard Herbut. Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce uzyskałam 28 maja 2010 r. decyzją Rady Instytutu Studiów Politycznych PAN. Dysertacja była podstawą do wydania monografii naukowej *Jego Królewska Mość Silvio Berlusconi. Przypadek demokratycznej monarchii oświeconej*, Wydawnictwo ASPRA, Warszawa 2011, ISBN: 9788375452532.

W 2006 roku rozpoczęłam pracę na stanowisku analityka najpierw w Kancelarii Prezydenta RP (styczeń-marzec 2006), a następnie w Biurze Bezpieczeństwa Narodowego, gdzie w latach 2006-2012 pełniłam m.in. funkcje: Zastępcy Dyrektora Gabinetu ds. Analiz Strategicznych, Zastępcy Redaktora Naczelnego wydawanego przez BBN kwartalnika „Bezpieczeństwo Narodowe”, doradcy Szefa BBN. W listopadzie i grudniu 2006 roku przebywałam w Izraelu, gdzie ukończyłam **kurs „National Security”** prowadzony

przez Galilee College we współpracy z Ministerstwem Spraw zagranicznych Izraela.

W tym czasie moje zainteresowania naukowe – z uwagi na wykonywaną pracę – zaczęły się plasować na styku politologii i nauk o bezpieczeństwie, i dotyczyć kształtowania polityk bezpieczeństwa i obronności, organizacji systemu bezpieczeństwa, terroryzmu i zagrożeń migracyjnych oraz dyskursu bezpieczeństwa. Decyzja podjęta w tym zakresie wynikała nie tylko z sytuacji zawodowej, ale przede wszystkim wiązała się kierunkiem ewolucji zainteresowań badawczych oraz możliwości kształtowania rozwoju nowej dyscypliny naukowej. Jest ona konsekwentnie realizowana do chwili obecnej. Nauki o polityce pozostają dla mnie dyscypliną pokrewną. Decyzja ta formalnie została potwierdzona w 2017 roku wyborem głównej dyscypliny naukowej w postaci nauk o bezpieczeństwie (75 proc. nauki o polityce i administracji – 25 proc.) – przypisanie w bazie POLON. (<https://radon.nauka.gov.pl/dane/profil/FD79D5A28014A3806BE5FB4FEC1E842E7FAA5238>)

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

Od 1 października 2012 roku do chwili obecnej zatrudniona w Akademii WSB (wcześniej Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej) na Wydziale Nauk Stosowanych, w katedrze Nauk o Bezpieczeństwie (wcześniej: Katedra Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego). Od 1 lutego 2016 roku do chwili obecnej jestem kierownikiem tej jednostki organizacyjnej (ostatnie powołanie na stanowisko przez Rektora Akademii WSB obejmuje okres 01.10.2022-30.09.2025).

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).

Głównym osiągnięciem naukowym, uzyskanym po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiącym znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki o bezpieczeństwie, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, jest autorska monografia naukowa: **Bezpieczeństwo w dyskursie politycznym RP (1989-2020)**, Wydawnictwo Naukowe PWN, 2022, ISBN 978-83-01-22260-4; <https://doi.org/10.53271/2022.064>. Recenzje wydawnicze monografii sporządzili: prof. dr hab. Artur Gruszczak oraz prof. dr hab. Ryszard Jakubczak. Na drodze konkursowej monografia uzyskała finansowanie z programu Ministerstwa Edukacji i Nauki – „Doskonała Nauka – III edycja”. Wyróżnienie to świadczy nie tylko o merytorycznej wartości omawianej

publikacji, ale również pozwala na jej szeroką popularyzację dzięki drugiej, obok papierowej, formie publikacji – otwarty dostęp elektroniczny: <https://wydawnictwo.pwn.pl/Do-pobrania/Bezpieczenstwo-w-dyskursie-politycznym-RP-1989-2020>.

Omawiana monografia naukowa jest zwięźczeniem kilkuletnich prac nad dyskursem o bezpieczeństwie, wykorzystaniem działań politycznych na rzecz zapewniania bezpieczeństwa oraz procesami sekurytyzacji – poszerzania kategorii bezpieczeństwa (szerzej w kolejnym punkcie). Odnosi się do jednej z kluczowych kwestii nurtujących współczesnych badaczy bezpieczeństwa, a mianowicie: jak daleko można/należy poszerzać granice przedmiotowe bezpieczeństwa, by nie stanąć przed paradoksem, że bezpieczeństwem jest zarazem wszystko i nic. Z uwagi na znaczącą rolę dyskursu o bezpieczeństwie (w tym w szczególności dyskursu politycznego – z racji mocy sprawczej jego uczestników) w procesie konstytuowania przedmiotowego zakresu tej kategorii zasadne wydawało się podjęcie badań nad naturą i intensywnością tego dyskursu, a w konsekwencji – jego rolą w kształtowaniu praktyki bezpieczeństwa.

Właściwy wydaje się również czas badań prowadzonych w omawianej problematyce. Choć bowiem bezpieczeństwo od zawsze uznawane jest za jedną z kluczowych i podstawowych potrzeb i dążeń człowieka, to dopiero wiek XXI i idące z nim zagrożenia uczyniły z tego pojęcia kategorię o szczególnym, nadrzędnym znaczeniu. Postępująca sekurytyzacja wielu obszarów funkcjonowania człowieka, do tej pory nieanalizowanych z perspektywy bezpieczeństwa sprawiła, że rola tego pojęcia w dyskursie politycznym znacząco wzrosła, a jego *alter ego*: niebezpieczeństwo, a w zasadzie strach przed jego potencjalnym wystąpieniem (ryzyko), stał się istotnym zabiegiem retorycznym i metaoperatorem perswazyjnym¹ budującym ten dyskurs.

Bezpieczeństwo jest więc współcześnie kategorią budującą politykę państwa, a efekty tej polityki są surowo oceniane przez społeczeństwo w kontekście stawianych oczekiwań. Przez pryzmat bezpieczeństwa patrzy się współcześnie już nie tylko na takie sfery jak ekonomia, gospodarka czy demografia, ale również: środowisko naturalne i jego zagrożenia, zabezpieczenie społeczne, zdrowie i postęp medycyny, rozwój nowoczesnych technologii,

¹ Awdziejew, A. (2004). Systemowe środki perswazji. W: P. Krzyżanowski & P. Nowak (red.), *Manipulacja w języku. Manipulacja w tekście*. Perswazja. 64–79;
Awdziejew, A. (2007). *Gramatyka interakcji werbalnej*. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego. 142–152.

kwestie płci i równouprawnienia czy edukacja. I. Fischhendler i D. Katz² piszą wręcz o używaniu „żargonu bezpieczeństwa” w dyskusji o zrównoważonym rozwoju, przy omawianiu takich problemów jak klimat i jego zmiany, ekosystemy i ich funkcjonowanie, energia, dostępność żywności i wody pitnej. Wskazują, że termin bezpieczeństwo wiązany jest z pojęciami i zjawiskami społecznie uznawanymi za istotne, a których dostępność może być potencjalnie zagrożona. Uczestnicy dyskursu publicznego, w tym często politycy (dyskurs polityczny), czynią to, by nadać wagę i znaczenie problemom do tej pory nie zawsze uznawanym za wystarczająco ważne. Panuje bowiem przekonanie, że powiązanie problemów klimatycznych z narodowym i międzynarodowym bezpieczeństwem nadaje im właściwą pozycję zarówno w samym dyskursie, jak i będącym jego następstwem procesie decyzyjnym.³

Akty mowy mają znaczenie konstytuujące. Kopenhaska Szkoła Bezpieczeństwa wskazuje, że odbiorcy przekazu uznają zjawisko za zagrożenie dla bezpieczeństwa, gdy jako takie zostanie wskazane przez nadawców komunikatu⁴. Zdaniem B. Buzana i badaczy z jego zespołu, straszenie odniosło sukces i przyczyniło się do powstawania takich pojęć jak bezpieczeństwo ekologiczne (*environmental security*)⁵, wodne (*water security*)⁶, bezpieczeństwo żywności (*food security*) czy energetyczne (*energy security*)⁷. Rozwinięta na tej podstawie w 2012 przez O. Corry’ego⁸ teoria ryzyfikacji⁹ (ang. *riskification*) wskazuje, że kwestie bezpieczeństwa wykorzystywane są współcześnie do dawania decydentom narzędzi

² Fischhendler, I. & Katz, D. (2013). The use of “security” jargon in sustainable development discourse: evidence from UN Commission on Sustainable Development. *International Environmental Agreements: Politics, Law and Economics*, 13(3), 321–342.

³ Hale, S. (2010). The new politics of climate change: Why are we falling and how we can succeed. *Environmental Politics*, 19(2), 255–275. <https://doi.org/10.1080/09644010903576900>;

⁴ Buzan, B., Waever, O., & de Wilde, J. (1998). *Security: A new framework for analysis*. Lynne Rienner Publisher, Boulder.

⁵ Allenby, B.R. (2000). Environmental security: Concept and implementation. *International Political Science Review*, 21(1), 5–21. <https://www.jstor.org/stable/1601426>;

Graeger, N. (1996). Environmental security? *Journal of Peace Research*, 33(1), 109–116.

<https://doi.org/10.1177/0022343396033001008>;

Trombetta, M. J. (2008). Environmental security and climate change: Analyzing the discourse. *Cambridge Review of International Affairs*, 21(4), 585–602.

<https://doi.org/10.1080/09557570802452920>.

⁶ Tarlock, D., & Wouters, P. (2009). Reframing the water security dialogue. *Water Law*, 20, 53–60.

⁷ Kruijt, B. van Vuuren, D. P., de Vries, H. J. M., & Groenenberg, H. (2009). Indicators for energy security. *Energy Policy*, 37(6), 2166–2181. <http://dx.doi.org/10.1016/j.enpol.2009.02.006>.

⁸ Corry, O. (2012). Securitisation and ‘Riskification’: Second-order Security and the Politics of Climate Change. *Millennium: Journal of International Studies*, 40(2) 235–258.

<https://doi.org/10.1177/0305829811419444>.

⁹ Z uwagi na brak w dotychczasowej literaturze przedmiotu polskiej wersji słowa *riskification*, w monografii proponuję użycie formy ryzyfikacja.

już nie tylko do zwalczania zagrożeń w sytuacjach nadzwyczajnych, ale i do zarządzania potencjalnym ryzykiem w całkiem zwyczajnych czasach.

Sekurytyzacja (oraz ryzyfikacja) coraz to nowych obszarów prowadzi do łamania zasad normalnego procesu podejmowania politycznych decyzji, plasując tematy, problemy powiązane z bezpieczeństwem, poza „normalną polityką”, a nawet debatą publiczną. Wyjmuje je z poddania pod osąd społeczeństwa jako kwestie, których „nie można głosować”, bo są zbyt ważne dla ogółu i służą zapewnianiu jego dobra¹⁰ oraz nadaje im priorytet nie tylko pod względem pozycji i ilości miejsca zajmowanego w dyskursie, ale również w sferze decyzji i działania.¹¹

Owa obserwowana praktyka i siła dyskursu politycznego w kształtowaniu decyzji politycznych mających wpływ na zapewnianie bezpieczeństwa rodzi szereg pytań teoretycznych. Na ile sekurytyzacja różnych dziedzin życia rzeczywiście podnosi ich znaczenia i ułatwia podejmowanie koniecznych działań (choćby w zakresie ochrony środowiska), a na ile jest tylko zabiegiem retorycznym i marketingowym trikiem o niewielkim istotnym znaczeniu?¹² Czy wiązanie każdego aspektu życia i aktywności człowieka z kwestiami bezpieczeństwa nie jest obosiecznym mieczem, który drenuje to pojęcie z jakiegokolwiek znaczenia?¹³ Czy dzięki bezpieczeństwu można „bez żadnego trybu” przedłużać

¹⁰ Schmitt, C. (1985). *Political theology: Four chapters on the concept of sovereignty*. MIT Press; Williams, M. C. (2003). Words, images, enemies: Securitization and international politics. *International Studies Quarterly*, 47(4), 511–531.

¹¹ Wæver, O. (1995). Securitization and desecuritization. W: R. D. Lipschutz (red.) *On Security*. Columbia University Press. 46–86;

Balzacq, T. (2005). The three faces of securitization: Political, agency, audience, and context. *European Journal of International Relations*, 11(2), 171–201.

<https://doi.org/10.1177/1354066105052960>;

Bethurem, N. L. (2002). Environmental destruction in the name of national security: Will the old paradigm return in the wake of September 11? *Hastings West-Northwest Journal of Environmental Law & Policy*, 8, 109–127.

https://repository.uchastings.edu/hastings_environmental_law_journal/vol8/iss2/1;

¹² Deudney, D. (1990a). Environment and security: Muddled thinking. *Bulletin of the Atomic Scientists*, 47(3), 21–28. <https://doi.org/10.1080/00963402.1991.11459957>;

Levy, M. (1995). Is the environment a national security issue? *International Security*, 20(2), 35–62. <https://doi.org/10.2307/2539228>.

¹³ Deudney, D. (1990a), *op. cit.*;

Deudney, D. (1990b). The case against linking environmental degradation and national security. *Millennium: Journal of International Studies*, 19(3), 461–476.

<https://doi.org/10.1177/03058298900190031001>;

Stern, M., & Ojendal, J. (2010). Mapping the security—Development nexus: Conflict, complexity, cacophony, convergence? *Security Dialogue*, 41(1), 5–29.

<https://doi.org/10.1177/0967010609357041>;

Ciuta, F. (2010). Conceptual notes on energy security: Total or banal security? *Security Dialogue*, 41(2), 123–144. <https://doi.org/10.1177/0967010610361596>.

w nieskończoność używanie nadzwyczajnych środków do powstrzymywania zagrożeń o niewielkim ryzyku wystąpienia?¹⁴ Kiedy powinna nastąpić desekurytyzacja, czyli powrót do rozwiązywania problemu przy pomocy normalnej polityki? A skoro to się nie dzieje, to może – za wskazówką Rity Floyd¹⁵ – trzeba się przyglądać intencjom nawołujących do sekurytyzowania kolejnych obszarów (czy bezpieczeństwo nie jest dla nich jedynie narzędziem z zakresu instrumentarium populizmu) i szczegółowo badać wskazywane przez nich zagrożenia pod kątem ich egzystencjalnego wymiaru? Pytania te nurtują współczesnych badaczy zarówno bezpieczeństwa jako dynamicznie rozwijającego się zjawiska, jak i analityków dyskursu i wykorzystywanych w nim narzędzi retorycznych.

Nadrzędna wobec innych kluczowych kategorii pozycja bezpieczeństwa każe na nowo definiować zjawiska i procesy opisane wcześniej i przyjmować nową perspektywę ich oceny, nawet jeśli zwolennicy powszechnej sekurytyzacji sami mają wątpliwości co do słuszności takiego podejścia. Zmienia wreszcie samą politykę i polityczny dyskurs, który jest jej istotnym elementem. W dyskursie politycznym w XXI wieku bezpieczeństwo staje się metaoperatorem perswazyjnym, który ma wzmacniać i reorganizować przekaz. Przeprowadzone na potrzeby omawianej monografii badania ilościowe pokazują, że o ile kwestie bezpieczeństwa zajmują na przestrzeni ostatnich 30 lat porównywalną część programów wyborczych czy exposé premierów, to użycie samego pojęcia *bezpieczeństwo* wzrosło kilkudziesięciokrotnie przy jednoczesnym częstym pojawianiu się tego słowa w kontekście kwestii od bezpieczeństwa (nawet szeroko rozumianego) dalekich.

Pojęcie to odrywa się od swojego leksykalnego znaczenia i zaczyna odgrywać inne niż *stricte* informacyjne funkcje. Często odpowiada za perswazyjne i emocyjne aspekty przekazu; jest używane do usprawiedliwiania trudnych decyzji, tłumaczenia stanu wyższej konieczności (musimy coś zrobić bądź przeciwnie: czegoś nie możemy z uwagi na bezpieczeństwo). Jest również wykorzystywane do straszenia odbiorców przekazu, a po osiągnięciu przez nich pożądanego poziomu lęku – do budowania z nimi relacji (porozumienia), a w konsekwencji – do tworzenia korzystnego obrazu nadawcy przekazu (jako tego, kto zagrożenie identyfikuje i zamierza mu przeciwdziałać). Tym samym słowo *bezpieczeństwo* odgrywa istotną rolę we współczesnym dyskursie politycznym, czy nawet szerzej – publicznym. Traci przy tym jednak swoje podstawowe znaczenie i związek z kwestiami rzeczywiście z rozwiązywaniem

¹⁴ Corry, O. (2012), *op. cit.*

¹⁵ Floyd, R. (2007). Towards a consequentialist evaluation of security: bringing together the Copenhagen and the Welsh Schools of security studies. *Review of International Studies*, 33(2), 327–350.

wyzwań z zakresu bezpieczeństwa istotnymi. Strach – *alter ego* bezpieczeństwa – jest dziś istotnym elementem składowym polskiego, ale i światowego dyskursu politycznego i nic nie wskazuje na to, by sytuacja ta miała ulec zmianie. To rodzi zaś konieczność odmiennego traktowania kategorii bezpieczeństwa, uwzględnianie jej dyskursywnego znaczenia, co nie było konieczne jeszcze dwie czy trzy dekady temu. Siła, z jaką na decyzje polityczne, w tym na budowanie systemu bezpieczeństwa i jego kształt, wpływa dyskurs bezpieczeństwa, w najbliższych latach będzie raczej rosła niż malała, a subiektywne oceny stanu bezpieczeństwa (zagrożenia) będą podstawą istotnych decyzji w obszarze zapewniania bezpieczeństwa (likwidowania, minimalizowania czy przeciwdziałania zagrożeniom). Z uwagi na ten fakt zasadna wydawała się analiza politycznego dyskursu w obszarze bezpieczeństwa i ocena jego potencjalnego wpływu na kształtowanie rozwiązań systemowych.

Przegląd polskiej i zagranicznej literatury naukowej z zakresu dyskursu bezpieczeństwa i jego wpływu na decyzje polityczne dotyczące zapewniania bezpieczeństwa pozwolił stwierdzić, że problematyka ta jest słabo rozpoznana, zwłaszcza w ujęciu kompleksowym. Niedostatki w zakresie analiz teoretycznych oraz badań empirycznych w tym zakresie można określić jako:

- 1) **Lukę teoretyczną** – wynikającą z braku holistycznego spojrzenia na relację dyskurs bezpieczeństwa – polityczne decyzje w zakresie zapewniania bezpieczeństwa, lekceważenia, przez część przedstawicieli nauk o bezpieczeństwie, realnego i potencjalnego znaczenia dyskursu bezpieczeństwa w procesie kształtowania praktyki bezpieczeństwa, wreszcie – wynikającą także z konieczności reagowania nauki (teorii) na praktykę w zakresie zapewniania szeroko rozumianego bezpieczeństwa oraz wagi tego procesu;
- 2) **Lukę metodyczną** – w szczególności odnoszącą się do wyzwań wynikających z badania dyskursu bezpieczeństwa w naukach o bezpieczeństwie z użyciem mieszanych (jakościowo-ilościowych metod badawczych) w oparciu o różnorodne, obejmujące szerokie zakresy czasowe dane, pozwalające na prowadzenie analizy trendów;
- 3) **Lukę poznawczą** – wynikającą z braku kompleksowej analizy polskiego dyskursu politycznego dotyczącego problematyki bezpieczeństwa po przełomie 1989 roku. Dostępne analizy i opracowania mają charakter fragmentaryczny, dotyczą okresowo wybranych formacji bądź poszczególnych kampanii wyborczych.

Stąd też głównym problemem postawionym w trakcie prac nad prezentowanym osiągnięciem było pytanie o **znaczenie problematyki bezpieczeństwa i dynamikę procesów sekurytyzacyjnych w polskim dyskursie politycznym po 1989 roku**. W szczególności za badawczo interesujące uznano kwestie:

1. Zmian rozumienia pojęcia bezpieczeństwa i jego zagrożeń na przestrzeni 30 ostatnich lat znajdujące swe odzwierciedlenie w dyskursie politycznym;
2. Zmiany pozycji problematyki bezpieczeństwa w dyskursie politycznym;
3. Poziomu sekurytyzacji i ryzyfikacji polskiego dyskursu politycznego;
4. Rozumienia i sposobu użycia tematyki bezpieczeństwa przez różne ugrupowania i środowiska polityczne;
5. Strachu i straszenia jako elementów dyskursu politycznego;
6. Rozróżnienia między przypadkami sekurytyzacji (poszerzania kategorii bezpieczeństwa zgodnie z założeniami szkoły kopenhaskiej) nazywania wybranych sytuacji/zdarzeń problemami bezpieczeństwa bez procesu sekurytyzacji a przypadkami manipulacji pojęciem bezpieczeństwa;
7. Desekurytyzacji wybranych obszarów wcześniej uznanych za kwestie wyjątkowe z powodu przynależności do sfery bezpieczeństwa.

21 lat, jakie minęły między 1989 a 2020 rokiem, było wystarczająco długim czasem, by prowadzona analiza mogła pozwolić na wskazanie pewnych okresów i trendów. Zmienność pojawiających się w tym czasie szans, wyzwań, ryzyka i zagrożeń pozwoliła na śledzenie dyskursu o bezpieczeństwie i jego zmian w różnorodnych okolicznościach. Dała możliwość wskazania, jak te same kwestie były odmiennie traktowane (i nazywane) w zależności od kontekstu nierzadko przez te same ugrupowania polityczne. Jak je włączano, bądź nie, do kategorii bezpieczeństwa.

Ogrom materiału, jaki został zebrany w wyniku prowadzonych badań, wymuszał konieczność zawężenia dalszej analizy do wybranych elementów polskiego dyskursu politycznego. I tak, przeanalizowano oficjalne programy partii politycznych biorących udział w wyborach:

- parlamentarnych, z lat: 1989, 1991, 1993, 1997, 2001, 2005, 2007, 2011, 2015, 2019;
- prezydenckich, z lat: 1990, 1995, 2000, 2005, 2010, 2015;
- exposé polskich premierów od 1989 roku (od Tadeusza Mazowieckiego, do drugiego wystąpienia Mateusza Morawieckiego), wystąpienia prezydentów RP

przed Zgromadzeniem Narodowym po ich zaprzysiężeniu na urząd oraz w trakcie przyjmowania zwierzchnictwa nad siłami zbrojnymi;

- wybrane debaty sejmowe dotyczące istotnych kwestii związanych z bezpieczeństwem (np. dotycząca wysłania wojsk polskich do Iraku, wycofania wojsk z Afganistanu, przyjmowania uchodźców czy walki z pandemią COVID-19).

Analizie poddano zatem dokumenty oficjalne, deklaracje programowe, manifesty wyborcze i wcześniej przygotowane wystąpienia. Nie analizowano wystąpień poszczególnych polityków (poza prezydentami i premierami) ani wywiadów prasowych czy telewizyjnych. Założenie bowiem opierało się na przekonaniu, że kluczowe jest zbadanie, co poszczególne ugrupowania oraz wysuwani przez nich kandydaci mają do zaproponowania w obszarze bezpieczeństwa publicznego sami z siebie, a nie gdy dopiero zostaną o to zapytani, w tym, na ile te kwestie są istotne w porównaniu z innymi poruszonymi w czasie kampanii zagadnieniami. Podejście to ugruntowane było doświadczeniami wielu badaczy zajmujących się analizą programów wyborczych partii politycznych. Jak zauważa M. Cześnik¹⁶ „zaletą analizy treści dokumentów partyjnych jest to, że odwołuje się ona wprost do oficjalnego stanowiska partii (...). Program wyborczy jest bowiem wypracowywany podczas wewnątrzpartyjnej dyskusji, często bywa owocem kompromisu między partyjnymi frakcjami. Zawiera te treści, które partia jako zbiorowy aktor procesu politycznego, chce przekazać wyborcom”. Ich pozycja, miejsce w programie i ilość poświęconego miejsca zazwyczaj oddają znaczenie danej tematyki dla partii czy ugrupowania politycznego.¹⁷

Postawione powyżej problemy badawcze skłoniły do wysunięcia następujących hipotez wymagających weryfikacji w trakcie procesu badawczego:

1. W ciągu minionych 30 lat pojęcie bezpieczeństwa w polskim dyskursie politycznym zmieniało się, podlegając procesom poszerzania o nowe kategorie. Było to związane z poszerzaniem katalogu zagrożeń oraz zmiany pozycji tychże w układzie prawdopodobieństwa ich wystąpienia na terytorium RP i potencjalnych skutków, jakie mogą wywołać. Zmiany te nie zawsze opierały się na racjonalnych, obiektywnych przesłankach.

¹⁶ Cześnik, M. (2011). Zawartość programów wyborczych polskich partii politycznych – zastosowanie metody MRG do ilościowej analizy treści. W: I. Skłodkowska (red.). *Partie i ich programy polityczne. Wybory 2007.* (s. 9–25) Instytut Studiów Politycznych PAN, s. 11

¹⁷ Robertson, D. A. (1976). *Theory of Party Competition.* Wiley.

2. Problematyka bezpieczeństwa, choć poszerzana o nowe kategorie, nie zwiększyła istotnie ani swojej „objętości” w dyskursie politycznym. Zawsze była jego istotną częścią, zmieniały się natomiast pozycje danych kategorii.
3. Polski dyskurs polityczny jest umiarkowanie zsekurytyzowany w klasycznym rozumieniu tego pojęcia (egzystencjalne zagrożenie/akt mowy/nadzwyczajne środki/społeczna akceptacja), choć wiele kwestii bezpieczeństwa jest spolityzowane. Prawdopodobnie da się wskazać też kwestie, w których zachodzi proces ryzyfikacji.
4. Bezpieczeństwo będzie różnie rozumiane przez różne ugrupowania polityczne. Należy założyć, że np. partie lewicowe będą je wiązały z wolnościami osobistymi, w tym prawami mniejszości oraz ekologią, podczas gdy partie prawicowe skupią się na kwestiach tradycyjnych (wojsko – policja – przestępczość) i wiązaniu go z tożsamością narodową.
5. Bezpieczeństwo jest metaoperatorem polskiej polityki, często nadużywanym i włączanym do instrumentarium populistycznego. Straszanie realnymi i nieprawdziwymi zagrożeniami o egzystencjalnym potencjale.
6. W polskim dyskursie publicznym będziemy mieli do czynienia zarówno z przypadkami klasycznych sekurytyzacji, jak i używania bezpieczeństwa jako słowa przyklejanego do spraw czy problemów bez intencji sekurytyzacji. Bezpieczeństwo będzie wykorzystywane do manipulacji wobec członków dyskursu politycznego.
7. Istnieją kwestie/problemy przenoszone z powrotem do sfery „zwykłej polityki” po tym, gdy udało się je rozwiązać przy użyciu nadzwyczajnych środków. Zaliczyć do nich można np. członkostwo w NATO i budowanie w nim pozycji wiarygodnego partnera. Po osiągnięciu zakładanych celów stały się elementami „normalnej” polityki.

W pracy zastosowano **triangulację** metodologiczną umożliwiającą łączenie metod ilościowych i jakościowych do zbadania jednego problemu, co pozwoliło na głębsze, wielowymiarowe badanie eksplorowanego tematu i identyfikowanie sprzeczności, zwłaszcza pomiędzy teorią i praktyką. Realizowane badania podzieliłam na dwa etapy: **badania eksploracyjne (wstępne)** oraz badania właściwe. Pierwszy etap obejmował lata 2018-2019. W skład jego wchodziły następujące fazy:

- 1) Pogłębione studia literaturowe dostępnych publikacji naukowych krajowych i zagranicznych. W szczególności na tym etapie zgłębiałam i analizowałam literaturę dotyczącą procesów sekurytyzacji i poszerzania kategorii bezpieczeństwa, bezpieczeństw sektorowych, dyskursu o bezpieczeństwie oraz dyskursu politycznego;
- 2) Synteza głównych teorii koncepcji i modeli - na tym etapie w szczególności wyselekcjonowane zostały wybrane teorie krytyczne teorii sekurytyzacji w celu ich zastosowania w prowadzonych badaniach;
- 3) Konceptualizacja problemu badawczego;
- 4) Operacjonalizacja problemu badawczego.

Badania właściwe (empiryczne) obejmowały lata 2019-2021. W tym okresie:

- 1) Dokonano selekcji materiału zgromadzonego do analizy i ograniczono go do wybranych źródeł dyskursu (exposé, programy polityczne/wyborcze z lat 1989-2021);
- 2) Sprawdzono poprawność założeń badawczych, postawiono hipotezy badawcze;
- 3) Dokonano statystycznej analizy kategorii bezpieczeństwa występujących w exposé premierów i wystąpieniach prezydentów przed Zgromadzeniem Narodowym;
- 4) Zastosowano narzędzie *chmura słów* do identyfikacji słów kluczy w wybranych wystąpieniach;
- 5) W oparciu o wcześniejsze studia literaturowe wskazano 19 problematyk z kategorii bezpieczeństwa pojawiających się w dyskursie politycznym: (1) członkostwo Polski w NATO i pozycja kraju w Sojuszu; (2) strategiczne partnerstwo z USA; (3) Unia Europejska jako gwarant bezpieczeństwa; (4) Federacja Rosyjska jako zagrożenie militarne; (5) kondycja Sił Zbrojnych ich modernizacja i finansowanie wydatków na obronność; (6) zagrożenie konwencjonalnym atakiem na Polskę (naruszenie terytorium); (7) zaangażowanie w operację w Iraku; (8) zaangażowanie w operację w Afganistanie i inne operacje zagraniczne SZ RP; (9) kondycja i modernizacja Policji oraz innych formacji b. wewnętrznego; (10) polityka zwalczania przestępczości; (11) korupcja i jej zwalczanie; (12) ekonomiczne bezpieczeństwo państwa; (13) bezpieczeństwo energetyczne; (14) zabezpieczenie społeczne, reforma systemu emerytalnego; (15) kryzys migracyjny, (16) kryzys gospodarczy; (17) produkcja żywności w zapewnianiu bezpieczeństwa państwa; (18) środowisko jako kwestia bezpieczeństwa; (19) pandemia COVID-19.

- 6) Przeanalizowano zebrany materiał badawczy pod kątem obecności wymienionych kategorii, ich istotności i zakresu występowania;
- 7) Opracowano wyniki badań i dokonano ich krytycznej analizy z użyciem trzech podejść teoretycznych (klasycznej teorii sekurytyzacji, teorii sprawiedliwej sekurytyzacji, teorii ryzyfikacji). Zweryfikowano postawione hipotezy badawcze;
- 8) Oceniono znaczenie dyskursu o bezpieczeństwie w relacji do wynikającej z decyzji politycznych praktyki bezpieczeństwa.

Przedmiotowa monografia podzielona została na cztery części i 14 rozdziałów. Pierwsza z nich zawiera teoretyczne podstawy badań. Rozdziały 1 i 2 odnoszą się do ewolucji rozumienia i definiowania bezpieczeństwa, w tym w szczególności zmian, jakie w tym zakresie zapoczątkowali konstruktywiści i szkoła kopenhaska, istotnie poszerzając kategorię bezpieczeństwa o nowe obszary. Prezentowane są w nim również krytyczne podejścia do teorii sekurytyzacji i wyewoluowana z niej teoria ryzyfikacji (rozdział 3). Wprowadzono tu m.in. nie funkcjonujące do tej pory w polskojęzycznych publikacjach naukowych dotyczących bezpieczeństwa pojęcie ryzyfikacji (ang. *riskification*) - wraz z propozycją polskiej nazwy tego pojęcia. Rozdział 4 z kolei zawiera charakterystykę dyskursu politycznego.

Część druga poświęcona została charakterystyce tradycyjnych kategorii bezpieczeństwa, a więc obronności (rozdział 5) i bezpieczeństwu politycznemu (rozdział 6) jako niezmiennie istotnym wymiarom bezpieczeństwa podlegającym procesom sekurytyzacyjnym. W części trzeciej (rozdziały 7 i 8) zaprezentowano nowe kategorie bezpieczeństwa i ścieżki współczesnych sekurytyzacji w obszarach ekonomicznym, społecznym i środowiskowym (ekologicznym) oraz podjęto próbę zmierzenia się z problematyką desekurytyzacji (rozdział 9), czyli procesu powrotu wybranych problematyk do kwestii „zwykłej polityki”, wyłączenia ich z kategorii bezpieczeństwa.

Część czwarta zawiera wprowadzenie metodologiczne do prowadzonych badań oraz uzyskane w ich rezultacie wyniki. Rozdział 10 prezentuje podejścia metodologiczne w badaniu programów partii politycznych. Rozdział 11 zawiera analizę ilościową tematyki bezpieczeństwa obecną w dyskursie politycznym omawianego okresu. Dwa kolejne rozdziały przedstawiają polski dyskurs polityczny toczący się w tematach przynależnych bądź do tradycyjnych kategorii bezpieczeństwa (rozdział 12 – bezpieczeństwo militarne i polityczne) bądź nowych kategorii (rozdział 13 – bezpieczeństwo ekonomiczne, społeczne, środowiskowe i publiczne).

Ostatni z rozdziałów – 14 – to oparta na prezentowanych wynikach badań analiza polskiego dyskursu politycznego w zakresie jego sekurytyzacji, prowadzona w odniesieniu do zidentyfikowanych obszarów szczegółowych, wskazująca na dynamikę procesu, jego charakter oraz ewentualną desekurytyzację. Odniesiono się tu nie tylko do klasycznej teorii sekurytyzacji, ale i podejść jej krytyków (Rita Floyd, teoria sprawiedliwej sekurytyzacji, JST) czy modyfikatorów (Olaf Corry, teoria ryzyfikacji). Analiza obejmowała również obszary znajdujące się w dyskursie bezpieczeństwa, ale nieobjęte procesami sekurytyzacyjnymi, bo realizowane w ramach logiki zwykłej polityki oraz odnosiła się do retorycznego wykorzystania słowa bezpieczeństwo identyfikowanego między innymi w zabiegach populistycznych. Działania te miały na celu nakreślenie miejsca i sposobu wykorzystania kategorii bezpieczeństwa w polskim dyskursie politycznym po 1989 roku oraz umożliwienie udzielenia odpowiedzi na postawione problemy badawcze.

Dokonana analiza programów wyborczych, wystąpień premierów i prezydentów oraz wybranych debat sejmowych pozwoliła na sformułowanie następujących wniosków i odpowiedzi na postawione pytania badawcze.

1. Bezpieczeństwo było istotnym elementem polskiego dyskursu politycznego w analizowanym w niniejszej pozycji obszarze. W latach 90. XX wieku, w Polsce, podobnie jak w innych częściach świata, łączono je z zapewnieniem militarnej siły zdolnej odstraszać i bronić kraj, co chciano osiągać zarówno poprzez inwestycje w armię i jej jakościową przemianę, jak i poprzez polityczną aktywność na rzecz najpierw pokojowego opuszczenia Układu Warszawskiego i wycofania z kraju wojsk radzieckich, a następnie stowarzyszenia i członkostwa w NATO. Kwestia ta była istotna, ale z uwagi na powszechną zgodę co do obranego w 1989 roku kierunku nie wymagała zabiegu sekurytyzacji. Była problemem z kategorii bezpieczeństwa, ale realizowanym metodami „zwykłej” polityki.

W XXI wieku w Polsce, znowu podobnie jak w innych częściach świata, kategoria bezpieczeństwa rozszerzyła się o kwestie ekonomiczne, społeczne i polityczne. Okresowo istotnymi problemami, sekurytyzowanymi, by dodać im znaczenia i uzyskać poparcie dla ewentualnych nadzwyczajnych środków implementowanych w procesach ich rozwiązywania, były takie kwestie jak udział SZ RP w operacjach poza granicami kraju, zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, cięcie wydatków w kryzysie gospodarczym, postrzeganie kryzysu migracyjnego przez pryzmat bezpieczeństwa wewnętrznego Polski czy –

jak w latach 2020–2021 – zdrowie Polaków w kontekście pandemii COVID-19. Dyskurs polityczny podążał tu za globalnymi zmianami w pojmowaniu bezpieczeństwa i reagował na aktualne skale zagrożeń.

2. Problematyka bezpieczeństwa zajmowała w całym analizowanym okresie istotne, ale porównywalne miejsce w dyskursie politycznym. Omawiana tematyka zajmowała średnio kilkanaście procent każdego exposé premiera po 1989 roku (najmniej: 5,43 proc., najwięcej: 34,04). W przypadku prezydentów widać co prawda tendencję wzrostową (od 9,09 proc. u Wojciecha Jaruzelskiego do ponad 24 proc. w przypadku obu wystąpień Andrzeja Dudy przed Zgromadzeniem Narodowym), ale należy pamiętać, że pierwsze wystąpienia miały inny charakter niż współczesne: były krótkie i przedstawiały ogólny pogląd zaprzysięganego prezydenta, a nie jego plany w stosunku do konkretnych obszarów.
3. Choć problematyka bezpieczeństwa zajmowała w analizowanym 30-leciu porównywalną „objętość” dyskursu politycznego, zdecydowane nasilenie procesów sekurytyzacyjnych obserwować można w XXI wieku, po roku 2003 (Tabela 1).

Tabela 1. Wybrane kwestie polskiego dyskursu politycznego w świetle klasycznej teorii sekurytyzacji, teorii sprawiedliwej sekurytyzacji i teorii ryzyfikacji
 Źródło: opracowanie własne

Badana kwestia	KLASYCZNA TEORIA SEKURYTYZACJI szkola kopenhaska (B. Buzan, O. Waever, O. de Wilde)				TEORIA SPRAWIEDLIWEJ SEKURYTYZACJI (R. Floyd)				TEORIA RYZYFIKACJI (O. Corry)		
	Egzystencjalne zagrożenie	Nadzwyczajne środki	Akceptacja publiczności	desekurytyzacja	Intencje aktora sekurytyzującego	Obiektywność zagrożenia	Praktyka bezpieczeństwa	Desekurytyzacja/ponowna sekurytyzacja	Ryzyko wystąpienia zagrożenia	Prewencyjne działania nadzwyczajne	Akceptacja publiczności
Przestępczość (zorganizowana, „zwykła”, gospodarcza) 2001–2015	Obywatel boi się wyjść z domu czy zostawić samochód na parkingu. Bezpieczny nie był nawet komendant główny policji	Zaostrzenie kar, usprawnienie postępowań, bezwzględne i szybkie reagowanie na łamanie prawa, zero tolerancji	Częściowa, dokonana w akcie wyborczym poprzez poparcie formacji, która to proponowała	Tak, problematyczna przeszła w sferę ryzyfikacji	Trudno ocenić intencje podmiotu sekurytyzującego. Sekurytyzacja była elementem strategii wyborczej.	Zagrożenie było obiektywne, potwierdziły je statystyki przestępczości	Wprowadzono większość proponowanych rozwiązań, powstało CBS(P)	Tak, problematyczna przeszła w sferę ryzyfikacji	Nowe wyzwania w zwalczaniu przestępczości (zwłaszcza w cyberprzestrzeni)	Brak zgody na liberalizację kodeksu karnego, ciągły wymóg poprawy skuteczności ścigania i szybkości postępowań	Tak
Udział SZ RP w operacji w Iraku 2003–2007	Potencjalne użycie przez S. Husajna broni masowego rażenia, naruszenia praw człowieka	Udział SZ RP w obaleniu reżimu, a następnie w operacji stabilizacyjnej u boku sojuszników	Częściowa w społeczeństwie (według badań opinii publicznej), większościowa – w przypadku elit politycznych	Tak, w momencie podjęcia decyzji o wycofaniu wojsk	Intencje były inne niż deklarowane powody udziału w operacji (obalenie tyrana, walka z bronią masowego rażenia i terroryzmem) – rzeczywistym celem było budowanie sojuszniczej wiarygodności	Trudno wskazać bezpośredni związek z działalnością S. Husajna, a bezpieczeństwem RP, który by skutkował egzystencjalnym zagrożeniem	Dokonała się – SZ wzięły udział w obaleniu reżimu, a następnie operacji stabilizacyjnej	Tak, w momencie podjęcia decyzji o wycofaniu wojsk	Niestabilność państwa irackiego, wzmocnienie grup terrorystycznych działających na jego terenie, ryzyko wahań cen ropy	Operacje doradczo-szkoleniowe	Tak, z uwagi na niskie ryzyko operacji
Korupcja 2005–2015	Korupcja powoduje straty dla budżetu i demoralizuje klasę polityczną, wspiera przestępczość zorganizowaną	Nadzwyczajne kary, systemy oświadczeń majątkowych i ich weryfikacji, powołanie specjalnej jednostki zwalczającej korupcję	Częściowa, dokonana w akcie wyborczym poprzez poparcie formacji, która to proponowała	Tak, problematyczna przeszła w sferę ryzyfikacji	Trudno ocenić intencje podmiotu sekurytyzującego. Sekurytyzacja była elementem strategii wyborczej	Zagrożenie było obiektywne, potwierdzone w statystykach i raportach (np. Transparency International)	Wprowadzono większość proponowanych rozwiązań, powstało CBA	Tak, problematyczna przeszła w sferę ryzyfikacji	Zagrożenia nie wyeliminowano, nadal trzeba przykładać do niego dużą wagę.	Ciągłe doskonalenie procedur i zaostrzenie wymogów względem osób publicznych	Tak

Bezpieczeństwo energetyczne Polski 2006–2019	Dostawy surowców energetycznych do Polski, zwłaszcza z Rosji, są zagrożone	Należy powstrzymać powstawanie Gazociągu Północnego (naciskać na UE), dywersyfikować źródła energii oraz zaangażować NATO w zapewnianie bezpieczeństwa energetycznego	Częściowa, dokonana w akcie wyborczym poprzez poparcie formacji, która to proponowała	Tak, po spełnieniu większości z planowanych działań	Intencje można uznać za uczciwe	Zagrożenie było obiektywne – Rosja prowadziła swoją politykę przy pomocy surowców energetycznych	Dokonała się – zbudowano terminal LNG w Świnoujściu, kontrakty na gaz z USA i Norwegii, inwestycje w odnawialne źródła energii	Tak, po spełnieniu większości z planowanych działań	Choć uczyniono wiele, by wyeliminować zagrożenie, wciąż jest ryzyko niestabilności dostaw surowców energetycznych do Polski.	Dalsza dywersyfikacja, jeszcze więcej energii odnawialnej. Rezygnacja z użycia węgla zależna od sytuacji w energetyce, a nie z powodów klimatycznych	Tak (badania opinii publicznej)
Operacje zagraniczne NATO/ONZ/UE, w tym Afganistan 2007–2019									Terroryzm, broń masowego rażenia, naruszenia praw człowieka	Operacje militarne, szybko przechodzące w stabilizacyjne, doradcze i szkoleniowe. Stała, ale ograniczona, obecność w rejonach konfliktów jako gwarancja powstrzymania potencjalnej eskalacji	Tak, po przedstawieniu jako alternatywy dla intensywnych działań militarnych
Kryzys gospodarczy 2011	Polska, podobnie jak Europa, doświadcza spowolnienia gospodarczego	Plan oszczędnościowy, cięcia wydatków socjalnych	Częściowa (badania opinii publicznej).	Tak, pod koniec kadencji rządów partii, które dokonały aktu sekurytyzacji	Intencje można uznać za uczciwe	Kryzys gospodarczy był faktem – zagrożenie było obiektywne, można jednak dyskutować o jego skali	Częściowa realizacja planów przerwana została przez wybory i zmianę podejścia do problemu	Tak, spowodowana końcem kadencji			

Załamanie systemu emerytalnego 2011	Emerytury obecnie pracujących Polaków będą dramatycznie niskie, system nie będzie w stanie ich finansować	Wydłużenie wieku emerytalnego, przejście przez ZUS części środków zgromadzonych w OFE by finansować system	Częściowa (badania opinii publicznej). Kolejne wybory przyniosły klęskę środowisku, które to zrealizowało	Tak, pod koniec kadencji rządów partii, które dokonały aktu sekurytyzacji	Intencje można uznać za uczciwe	Wszystkie prognozy i analizy ekonomiczne przewidywały załamanie systemu emerytalnego w sytuacji nie podjęcia reform – zagrożenie obiektywne	Częściowa realizacja planów przerwana przez wybory i zmianę podejścia do problemu	Tak, spowodowana końcem kadencji			
Obrona terytorium przed zagrożeniem militarnym ze strony Rosji 2014–2020	Po ekspansji Rosji na Gruzję i Ukrainę kolejnym naturalnym kierunkiem jest Polska. Atak z tej strony to tylko kwestia czasu.	Należy doprowadzić do obecności NATO-wskich (w szczególności amerykańskich) wojsk na terenie RP, zwiększyć wydatki na wojsko, powołać Wojska Obrony Terytorialnej	Częściowa, dokonana w akcie wyborczym poprzez poparcie formacji, która to proponowała	Nie	Intencje można uznać za uczciwe	Zagrożenie płynące ze strony Rosji było rzeczywiste i duże, ale nie w klasycznym wymiarze militarnym, jak to przedstawiano (w omawianym okresie) opinii publicznej	Zrealizowano postulaty – wojska NATO-wskie trafiły do Polski, zwiększono wydatki na wojsko do 2 proc. PKB, powołano	Nie			
Kryzys migracyjny w Europie 2014–2019	Napływ do Polski terrorystów podających się za uchodźców. Zagrożenie kulturowe, zdrowotne, kryminalne.	Należy zablokować unijny mechanizm relokacji uchodźców do krajów z ich mniejszą liczbą, m.in. do Polski	Częściowa, dokonana w akcie wyborczym poprzez poparcie formacji, która to proponowała	Nie, ale problematyka ma szansę na przejście w fazę ryzyfikacji	Główną intencją podmiotu sekurytyzującego o było uzyskanie większego poparcia wyborczego	Skala zagrożenia, biorąc pod uwagę liczbę potencjalnych uchodźców, którzy mieli przybyć do Polski, była niewielka	Tak, relokacja została wstrzymana	Nie, ale problematyka ma szansę na przejście w fazę ryzyfikacji			
Pandemia koronawirusa 2020	Śmierć i trwałe uszczerbki na zdrowiu wielu ludzi, załamanie systemu opieki zdrowotnej skutkujące zaprzestaniem leczenia także innych chorób	Nowe procedury przebywania w przestrzeni publicznej, lockdown, zwiększone wydatki na system ochrony zdrowia	Częściowa (badania opinii). Mimo wprowadzanych obostrzeń kolejne wybory wygrało ugrupowanie, które było za nie odpowiedzialne.	Brak widocznego momentu desekurytyzacji, przejście w fazę ryzyfikacji	Intencje można uznać za uczciwe	Zagrożenie było realne, ale nie zawsze tak duże, jak proponowane środki do jego zwalczania.	Realizacja wszystkich postulatów	Brak widocznego momentu desekurytyzacji, przejście w fazę ryzyfikacji	Wirus zostanie z nami na długo/na zawsze	Szczepienia plus utrzymanie higienicznych zasad bezpieczeństwa	Częściowa (badania opinii publicznej, duże zainteresowanie programem szczepień)

4. Porównania na linii lewica-prawica w obszarze ilości miejsca poświęcanego kwestiom bezpieczeństwa przez polityków z tych części sceny politycznej, nie wskazały jednego trendu. W przypadku premierów, liderzy rządu wywodzący się ze środowisk prawicowych i centroprawicowych średnio poświęcali bezpieczeństwu 15,9 proc. swoich exposé, podczas gdy reprezentanci lewicy – 22,26. Ale już w przypadku prezydentów sytuacja wyglądała odwrotnie: w wystąpieniach głów państw wywodzących się z prawicy kwestie bezpieczeństwa zajmowały średnio 20,45 proc. programów (statystyki istotnie zaniżał L. Wałęsa), podczas gdy w przypadku prezydentów o lewicowych korzeniach było to 9,96 proc.).

Politycy lewicy bądź o lewicowych korzeniach na stanowisku premiera częściej niż politycy prawicowi odwoływali się do bezpieczeństwa politycznego w jego aspekcie międzynarodowym (relacje z innymi państwami, członkostwo w organizacjach). W przypadku prezydentów sytuacja była odwrotna. Jeśli chodzi natomiast o kwestie związane z bezpieczeństwem społecznym, to częściej się do tych kwestii odnosili się premierzy i prezydenci posiadający prawicowe korzenie. Politycy prawicy na obu stanowiskach również częściej poruszali problematykę bezpieczeństwa militarnego.

Nie można więc było jednoznacznie wskazać, że podejście do kwestii bezpieczeństwa istotnie różniło polskich polityków różnych opcji w rodzimym dyskursie politycznym.

5. Zagrożenia bezpieczeństwa były wykorzystywane do wzbudzenia lęku w odbiorcach dyskursu. Najbardziej jaskrawym przykładem była narracja prowadzona przez ugrupowania prawicowe w sprawie potencjalnego przyjmowania do Polski migrantów w ramach europejskiego programu relokacji. Ewentualni przybysze przedstawiani byli jako różnorodne zagrożenie dla polskiego społeczeństwa (terroryści, roznosiciele chorób, niszczyciele zachodniej kultury i chrześcijaństwa, ofensywni muzułmanie). Narracja ta była odzwierciedleniem ówczesnych nastrojów społecznych (w latach 2015–2016, 53–61 proc. respondentów badania CBOS było przeciwnych przyjmowaniu migrantów) i pozwoliła ugrupowaniom straszącym kryzysem migracyjnym wygrać wybory parlamentarne i prezydenckie.

Dyskurs strachu pojawiał się również w kwestii irackiej – najpierw argumentowano, że niewłączenie się do koalicji zagraża bezpieczeństwu Polski w sytuacji, gdy będzie potrzebowała pomocy w obronie, a następnie, że dłuższe tam

pozostawianie naraża nie tylko pełniących służbę żołnierzy, ale również i kraj na atak terrorystyczny.

W innych sekurytyzowanych kwestiach również ostrzegano (grożono) co się stanie w sytuacji braku podjęcia proponowanych nadzwyczajnych środków, choć intensywność tej narracji była niższa niż we wskazanych wyżej przykładach.

6. Samo nazwanie czegoś sprawą/kwestią bezpieczeństwa nie jest jeszcze aktem sekurytyzacji. Politycy wielokrotnie używali tego rzeczownika do wzmocnienia problematyki, ale jednocześnie nie proponowali nadzwyczajnych rozwiązań problemów/zagadnień jako kwestie bezpieczeństwa określanych. Czasem wynikało to z braku potrzeby ich zastosowania (wystarczą reguły zwykłego działania politycznego), czasem zaś działo się tak, bo zabieg miał wyłącznie charakter retoryczny. Nie zawsze klasyczna teoria sekurytyzacji pozwalała rozróżnić te zagadnienia, ale odwołanie do teorii sprawiedliwej sekurytyzacji (JST), z jej wskazaniem na konieczność oceny intencji podmiotu sekurytyzującego, obiektywności egzystencjalności zagrożenia i praktyki działania celniej pokazało różnicę między prawdziwą sekurytyzacją, a manipulacją czy interesującą dla słuchacza retoryką. Dlatego za kwestie podlegające procesowi sekurytyzacji uznano te wymienione w Tabeli nr 1, wybrane spośród całej gamy problematyki bezpieczeństwa w polskim dyskursie publicznym.
7. Desekurytyzacja jest procesem obserwowanym w analizowanych przykładach dyskursu. Czasem jej faza była widoczna i kończyła ona wyjątkowość sekurytyzowanej kwestii, przenosząc ją do reguł zwykłej polityki (przykład kwestii załamania systemu emerytalnego), czasem dokonywała się praktycznie w tym samym czasie, co przejście problematyki do etapu ryzyfikacji.

Z 19 zarysowanych na wstępnym etapie badań obszarów bezpieczeństwa w polskim dyskursie politycznym, dziewięć to przypadki, w których mieliśmy do czynienia z mechanizmem sekurytyzacji, jeden – ryzyfikacji. W przypadku pozostałych dziewięciu poruszane kwestie były nazywane problemami bezpieczeństwa, ale nie zachodził tu proces sekurytyzacji (brak propozycji nadzwyczajnych środków i odwołania do akceptacji publiczności). W niektórych z nich, jak np., w przypadku dążenia Polski do członkostwa w NATO a następnie budowania pozycji w Sojuszu, z powodu uznania kwestii za ważną i działania na jej rzecz w ramach „zwykłej” polityki, nie było konieczności proponowania działań nadzwyczajnych ani odwoływania się do opinii społeczeństwa. Obrany kierunek

nie był kwestionowany przez liczące się części opinii publicznej, panowało powszechne zrozumienie co do konieczności związania się z silnym transatlantyckim Sojuszem, co zresztą zostało konsekwentnie zrealizowane. Podobny mechanizm miał miejsce w przypadku integracji europejskiej, w jej wymiarze bezpieczeństwa.

W analizowanym dyskursie odnotować można również sytuacje, w których mówiono o wybranych aspektach bezpieczeństwa społecznego, socjalnego, gospodarczego, zdrowotnego czy ekologicznego, ale był to zabieg retoryczny, bez przejścia w akt sekurytyzacyjny. Te rozpoczęte, a niedokończone sekurytyzacje bardzo często ograniczały się wyłącznie do użycia terminu, bez najmniejszej próby rozwijania zarysowanych wątków i prezentowania ich z perspektywy bezpieczeństwa. Często, po tytule, śródtytule czy nagłówku sugerującym kwestie bezpieczeństwa sektorowego następował opis problemu prowadzony z zupełnie innych perspektyw (choćby narracja w programach wyborczych PSL z XXI wieku). Dlatego, w analizach ilościowych dyskursu, należało podchodzić ostrożnie do samego używania pojęcia bezpieczeństwo, bez jakościowej analizy kontekstu, w jakim się ono pojawiało, albowiem samo jego występowanie mogło prowadzić do błędnych wniosków. Metaoperatorowa rola pojęcia „bezpieczeństwo”, powszechność odwołań bez głębszych treści mogły dawać mylne poczucie, że wszystko jest bezpieczeństwem, co nie było zgodne ze stanem faktycznym.

W wyodrębnionych dziewięciu przypadkach sekurytyzacji (Tabela 1) na uwagę zasługuje fakt, że większość z omawianych sytuacji przeszła również proces desekurytyzacji, po którym bądź przestała być widziana jako problematyka bezpieczeństwa bądź weszła w fazę ryzyfikacji. Bardzo wyraźnie widać było ten proces w przypadku zaangażowania Sił Zbrojnych RP w operację w Iraku. Problematyka była silnie sekurytyzowana w momencie, gdy zapadała decyzja o wysłaniu SZ RP do walki z Saddamem Husajnem, a następnie stabilizacji Iraku, ale gdy operacje tego typu stały się „standardem” w działaniach NATO, przeszła do kategorii „zwykłej” polityki (została zdesekurytyzowana). Liczebniejsze zaangażowanie wojskowe w Afganistanie i inne operacje zagraniczne realizowane w XXI wieku z udziałem polskich żołnierzy toczyły się już zgodnie z logiką ryzyfikacji: Polska angażowała się w te przedsięwzięcia, bo istniało ryzyko, że problemy z innych części świata dotkną również Europy.

Przejście z sekurytyzacji w ryzyfikację było dość częstym zjawiskiem w analizowanym polskim dyskursie politycznym bezpieczeństwa. Bardzo dobrze widać go w przypadku problematyki energetycznej, która w momencie niskiej dywersyfikacji dostaw surowców była silnie sekurytyzowana, by po kilkunastu latach i zwiększeniu liczby źródeł surowców przejść w fazę ryzyfikacji. Jak zaznaczał w swoim drugim exposé premier M. Morawiecki, *nie ma już*

bezpośredniego zagrożenia przerwania dostaw, ale jest ciągle ryzyko, że proces ten może się zachwiać. Podobną sytuację zaobserwano w przypadku pandemii COVID-19: od silnej sekurytyzacji rozpoczętej wiosną 2020 roku po przejście w fazę ryzyfikacji, w założeniu wielomiesięczną, wypełnioną minimalizowaniem ryzyka wystąpienia kolejnych fal, wzrostu zachorowań, pojawienia się owych mutacji wirusa etc. Można zaryzykować stwierdzenie, że – jak to przewidywał Corry (2012), opierając się na przykładach z kategorii bezpieczeństwa zdrowotnego i ekologicznego – reagowanie nadzwyczajnymi środkami na ryzyko wystąpienia zagrożenia staje się silnym trendem w kształtowaniu długofalowych polityk bezpieczeństwa. Co prawda dwie sekurytyzowane kwestie (kryzys migracyjny i Rosja jako zagrożenie militarne) pozostają wciąż w procesie sekurytyzacji, ale o zmiennej, niższej niż na początku intensywności, z tendencją do przejścia w fazę ryzyfikacji.

Reasumując, dzięki badaniom przeprowadzonym na potrzeby omawianej monografii nie tylko wykazano istotność relacji dyskurs bezpieczeństwa – polityczna praktyka zapewniania bezpieczeństwa, ale także wskazano – dzięki ilościowym metodom badawczym – wzrost znaczenia problematyki bezpieczeństwa w dyskursie politycznym poprzez zidentyfikowaną intensywność procesów sekurytyzacyjnych po 2003 roku. Fakt ten niesie ze sobą istotne konsekwencje nie tylko dla samego dyskursu, ale przede wszystkim dla będącej konsekwencją decyzji politycznych praktyki zapewniania bezpieczeństwa: zmienia się rozumienie kategorii i pojęć, zakres przedmiotowy tego, co jest bezpieczeństwem, zostaje poszerzony, a społeczne oczekiwania wobec skuteczności w zakresie utrzymywania stanu bezpieczeństwa rosną, przechodząc wręcz w postulat zapobiegania nadzwyczajnymi środkami także ryzykiem, nie tylko zagrożeniom. Zmiana ta zaczęła się co prawda w warstwie leksykalnej (dyskurs o bezpieczeństwie), ale jej skutki mają postać konkretnych decyzji, widocznych w praktyce zapewniania bezpieczeństwa. Proces ten jest nieodwracalny, a obserwowane wydarzenia, które miały miejsce już po złożeniu omawianej monografii do druku jesienią 2021 roku tylko utwierdziły postawione tezy o jego nasilaniu się w czasie i każą oczekiwać, że procesy sekurytyzacyjne i ryzyfikacyjne będą silnie obecne w dyskursie (i praktyce działania) dotyczącym kluczowych kwestii bezpieczeństwa współczesnego świata, i to nie tylko takich jak wojny czy konflikty zbrojne, ale także środowisko, gospodarka, energetyka, zdrowie czy kultura.

Prezentowana monografia (w moim przekonaniu) wnosi istotny wkład w rozwój dyscypliny nauki o bezpieczeństwie. Jest pierwszą na polskim rynku wydawniczym

kompleksową pozycją naukową analizującą polski dyskurs polityczny po 1989 roku w kontekście problematyki bezpieczeństwa. Odnosi się do relacji dyskursu o bezpieczeństwie i praktyki działania w zakresie zapewniania bezpieczeństwa wskazując na związek przyczynowo skutkowy między tymi dwoma zjawiskami (co do tej pory nie było podejmowane w literaturze przedmiotu), analizuje natężenie tych procesów, ich znaczenie dla strategicznych decyzji w obszarze bezpieczeństwa podejmowanych w Polsce po 1989 roku, wreszcie: prognozuje rozwój sytuacji wskazując na trend ryzyfikacyjny w procesach poszerzania kategorii bezpieczeństwa. Dotychczas powstałe opracowania naukowe w zakresie dyskursu bezpieczeństwa proponowały fragmentaryczne analizy poszczególnych wątków, postaw uczestników dyskursu bądź wybranych okresów historycznych (lub poszczególnych kampanii politycznych). Brak było natomiast całościowego opracowania pokazującego dynamikę zjawiska i jego znaczenie dla kształtowania polityki bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej. W mojej ocenie omawiania monografia wypełnia tę lukę.

Do wyróżniających cech monografii można zaliczyć zastosowanie podejścia ilościowego i jakościowego – rzadko łączonego w przypadku analizy dyskursu, zwłaszcza w obszarze problematyki bezpieczeństwa. Przy użyciu podejść teoretycznych takich jak *Securitization Theory*, *Just Securitization Theory* i *Riskification Theory*, opisane i przeanalizowane zostały obecne w dyskursie tematy dotyczące problematyki bezpieczeństwa zarówno w jego ujęciu polityczno-militarnym, jak w obszarze bezpieczeństwa ekonomicznego, społecznego (w tym – kulturowego) i środowiskowego (ekologicznego).

Mocną stroną monografii jest również teoretyczne wprowadzenie w problematykę bezpieczeństwa, jego definiowania, kategoryzowania i poszerzania zakresu przedmiotowego, w tym wprowadzenie propozycji polskiej nazwy angielskiego pojęcia *riskification*, a wraz z nim zwrócenie uwagi na działania ryzyfikacyjne w procesach poszerzania kategorii bezpieczeństwa.

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej.

Jak wspomniano w punkcie 4, omawiana monografia naukowa stanowiąca istotny wkład w rozwój dyscypliny nauki o bezpieczeństwie, jest zwięźczeniem kilkuletnich prac nad **dyskursem o bezpieczeństwie, wykorzystaniem działań politycznych na rzecz zapewniania bezpieczeństwa oraz procesami sekurytyzacji – poszerzania kategorii**

bezpieczeństwa, szczególnie dotyczącymi problematyki zdrowia i migracji. Obszar ten uznaję za wiodący w moim dotychczasowym dorobku naukowym i jednocześnie główny, który pragnę rozwijać w przyszłych pracach badawczych i działalności naukowej. Jego dotyczyły realizowane po uzyskaniu stopnia doktora projekty badawcze finansowane dzięki:

- 1) Stypendium naukowo-badawczemu z Naukowego Funduszu Stypendialnego im. Prof. Henryka Walicy na lata 2016-2017: *Bezpieczeństwo w programach polskich polityków na przykładzie kampanii wyborczych z 2014 i 2015 roku*. Kierownik pracy badawczej;
- 2) Stypendium naukowo-badawczemu z Naukowego Funduszu Stypendialnego im. Prof. Henryka Walicy na lata 2020-2022: *Pandemia SARS-CoV-2 a bezpieczeństwo. Wymiar strukturalny i personalny*. Kierownik pracy badawczej;
- 3) Stypendium naukowo-badawczemu z Naukowego Funduszu Stypendialnego im. Prof. Henryka Walicy na lata 2022-2024: *Zrównoważone podejście w kształtowaniu relacji migracje-bezpieczeństwo: perspektywa strukturalna i personalna*. Kierownik pracy badawczej.

Badania z tego obszaru realizuję również jako członek komitetu zarządzającego sieci badawczej COST, finansowanej z programu Unii Europejskiej HORYZONT 2020: CA20107: *Connecting Theory and Practical Issues of Migration and Religious Diversity* (2019-2023); <https://www.cost.eu/actions/CA20107/#tabs+Name:Management%20Committee>. Były one również realizowane w trakcie wizyty studyjnej (stażu) realizowanego we wrześniu 2022 roku na University of California, San Diego, w School of Global Policy and Strategy, Center for U.S.-Mexican Studies (USMEX) (*migration-security discourse*). Transgranicznym dyskursem bezpieczeństwa zajmowałam się jako członek grupy projektowej realizującej GRANT INTERWENCYJNY NAWA (BPN/GIN/2021/1/00069/U/DRAFT/00001): *Kryzys w kopalni Turów i jego wpływ na czesko-polską współpracę transgraniczną: ocena, wnioski i rekomendacje*.

Do najważniejszych publikacji naukowych zrealizowanych w tym obszarze po uzyskaniu stopnia doktora zaliczam przede wszystkim:

I. Sekurytyzacja, dyskurs o bezpieczeństwie:

- 1) P. Polko, *Sekurytyzacja w dyskursie politycznym III RP*, w: R. Szynowski, P. Polko (red.) „Bezpieczeństwo narodowe Rzeczypospolitej Polskiej. Wybrane problemy”, Wydawnictwo Naukowe Akademii WSB, ISBN 978-83-66794-16-0, s. 51-72;

- 2) P. Polko, *Securitisation of Communication in Public Space During Covid 19 Pandemic*, "Journal of Security and Sustainability Issues", 12, 2020, s. 15-30, DOI: 10.9770/jssi.2020.10.2(2);
- 3) P. Polko, S. Ratajczak, *Vaccination as a matter of security in European Union*, "European Research Studies Journal", 24(4), 2021, s. 446-456;
- 4) P. Polko, *European Green Deal as a matter of security*, "IOP Conf. Series: Earth and Environmental Science" 900, 2021, 012035, DOI:10.1088/1755-1315/900/1/012035;
- 5) P. Polko, *Pandemia Covid-19 jako kwestia bezpieczeństwa. Udana sekurytyzacja?*, „Studia Bezpieczeństwa Narodowego”, 23(1), 2022, s. 27-43, DOI: <https://doi.org/10.37055/sbn/149511>;
- 6) P. Polko, *Just/unjust securitisation and social mobilization*, "Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka", 3, 2022, s.127-139. DOI: 10.48269/2451-0718-btip-2022-3-009;
- 7) P. Polko, E. Łażniewska, A. Boháč, *Cross-border security discourse in the Polish-Czech dispute over coal mine in Turów (Poland)*, Slavonica, Taylor and Francis, w recenzji.

W publikacjach tych odnosiłam się do teorii sekurytyzacji i wybranych podejść krytycznych, rozważając ich użyteczność dla analizy współczesnych procesów poszerzania kategorii bezpieczeństwa, w tym w szczególności wykorzystania reguły sekurytyzacji dopuszczającej zastosowanie nadzwyczajnych środków, o ile mamy do czynienia z nowym egzystencjalnym zagrożeniem. Badania te uważam za istotne z uwagi na moc sprawczą aktu mowy będącego podstawą procesu sekurytyzacji – obserwowaną chociażby w przypadku sekurytyzacji zagrożenia pandemicznego. Niebezpieczna tendencja poszerzania kategorii bezpieczeństwa o każde zagrożenie, niezależnie od jego egzystencjalnego wymiaru czy implementacja reguł sekurytyzacji (zgoda na stosowanie nadzwyczajnych środków) nie tylko może prowadzić do dewaluacji istotności kategorii bezpieczeństwa, ale przede wszystkim wpływać na praktykę zapobiegania i zwalczania rzeczywiście egzystencjalnych zagrożeń. Precyzyjne kryteria proponowane w podejściach krytycznych pozwalają na ocenę zasadności sekurytyzacji, która – wydaje się – nie może się dłużej opierać wyłącznie (jak postulowali twórcy Szkoły Kopenhaskiej) na akcie mowy i akceptacji dla nadzwyczajnych rozwiązań.

W wymienionych publikacjach sposób pogłębiony analizowałam, jak w świetle omawianych teorii uczyniono kwestią bezpieczeństwa zagrożenie pandemiczne wywołane przez wirusa Sars-Cov-2 oraz na ile kwestie ochrony środowiska i zapewniania energii

mieszkańcom Europy są (powinny być) rozpatrywane jako problematyka bezpieczeństwa. Stosując podejścia krytyczne do teorii sekurytyzacji, w szczególności teorię sprawiedliwej sekurytyzacji, wskazywałam przypadki nieuzasadnionego sekurytyzowania omawianych zagrożeń, w szczególności zaś nieuzasadnioną implementację nadzwyczajnych środków stosowanych do neutralizacji i zapobiegania zagrożeniom.

Generalizując, w omawianym obszarze odnoszę się do tendencji sekurytyzacyjnych obserwowanych w szczególności w Europie w drugiej i trzeciej dekadzie XXI wieku. Pozwala to na wskazywanie obszarów, które będą w nadchodzących latach uznawane za kluczowe z perspektywy bezpieczeństwa co może wpływać na jego interpretację.

II. Migracje jako kwestia bezpieczeństwa:

- 1) P. Polko, *Unexpected terrorists. Polish links to ISIS*, „Internal Security”, 11(2), 2019, s. 97-107, DOI: 10.5604/01.3001.0013.8209;
- 2) P. Polko, *Polityka migracyjna w programach polskich partii politycznych po 1989 roku*, „Wschodnioznawstwo”, 2018, s. 339-354;
- 3) P. Polko, *Percepcja bezpieczeństwa obywateli Ukrainy przebywających w Polsce w świetle dostępnych badań*, w: M. Lubicz-Miszewski (red.), „Imigranci z Ukrainy w Polsce. Potrzeby i oczekiwania, reakcje społeczne, wyzwania dla bezpieczeństwa”, Wydawnictwo Naukowe Akademii Wojsk Lądowych, Wrocław 2018, ISBN 978-83-65422-86-6, s. 83-98;
- 4) P. Polko, *Poczucie bezpieczeństwa u osób z terenów objętych konfliktem zbrojnym*, w: „Wymiar współczesnych konfliktów”, Siedlce 2022, Wydawnictwo UPH, s. 47-62;
- 5) P. Polko, *Just/unjust securitisation and social mobilization*, „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka”, 3, 2022, s.127-139. DOI: 10.48269/2451-0718-btip-2022-3-009;
- 6) P. Polko, *Realny wymiar strategii UE w dziedzinie walki z terroryzmem*, w: S. Grochalski (red.) „Kategoria bezpieczeństwa w prawnym wymiarze Unii Europejskiej”, Wydawnictwo Naukowe WSB, Dąbrowa Górnicza 2013, ISBN 978-83-62897-66-7, s. 27-38;
- 7) P. Polko, *Zwalczanie terroryzmu a prawa człowieka – wybrane aspekty prawne*, w: S. Grochalski (red.) „Wolność – bezpieczeństwo - obywatel. Studium administracyjnoprawne”, Wydawnictwo Naukowe WSB, Dąbrowa Górnicza, 2015, ISBN 978-83-64927-16-4, s. 29-44.

W szerokim nurcie badań nad migracjami, które prowadzą różne dyscypliny z dziedziny nauk społecznych (np. nauki o polityce, socjologia, nauki o zarządzaniu i jakości) w swoich badaniach skupiłam się nad relacją migracje-bezpieczeństwo (*migration-security nexus*), w tym w szczególności nad silną sekurytyzacją problematyki migracji (zwłaszcza: nielegalnej) zachodzącą w Europie, w tym w Polsce w XXI wieku.

Wychodząc od wskazanych na początku stulecia przed J. Huysmansa przyczyn sekurytyzacji migracji *per se*, podejmowałam próbę opisanie i zrozumienia ewolucji tego zjawiska, odnosząc ją do konkretnych aspektów – relacji migracji i terroryzmu (widocznej w szczególności w dyskursie politycznym), kwestii bezpieczeństwa podejmowanych w kontekście migrantów z Ukrainy w Polsce, czy wreszcie dyskursu o migracjach w Polsce w latach 1989-2021 prowadzonych z perspektywy zapewniania bezpieczeństwa). Dążyłam w ten sposób do stworzenia uniwersalnego modelu badania kwestii bezpieczeństwa w kontekście migracji, ujmującego wymiar strukturalny i personalny oraz perspektywę migranta (i kraju jego pochodzenia) i docelowego kraju migracji. Badania te uważam za szczególnie istotne w kontekście nasilających się procesów migracyjnych, będących wynikiem zmian klimatu, konfliktów zbrojnych czy narastających nierówności ekonomicznych. Nieuchronność intensyfikacji procesów migracyjnych w nadchodzących latach prowadzi do konstatacji, że problematyka relacji migracji-bezpieczeństwa powinna wyjść poza analizy i propozycje powstrzymywania nielegalnej migracji jako kluczowego zadania państwa w kontekście zapewniania bezpieczeństwa (jak ma to miejsce dotychczas) i skupić się na proponowaniu rozwiązań niwelujących negatywne skutki migracji w innych wymiarach, w szczególności na etapach przed podjęciem próby nielegalnego przekroczenia granicy.

III. Wykorzystanie działań politycznych na rzecz zapewniania bezpieczeństwa:

- 1) P. Polko, *Polityka migracyjna w programach polskich partii politycznych po 1989 roku*, „Wschodnioznawstwo”, 2018, ISSN 2082-7659, s. 339-354;
- 2) P. Polko, *Problematyka bezpieczeństwa wewnętrznego w programach polskich partii politycznych po 1989 roku*, „Historia i polityka”, 25(32), 2018, s. 51-64;
- 3) P. Polko, *Security policy of the presidents of Poland (1990-2017)*, “Security Forum”, 3(2), 2019, s. 143-158, DOI: 10.26410/SF_1/19/12;
- 4) P. Polko, *Bezpieczeństwo publiczne w budżetach partycypacyjnych polskich miast*, w: N.A. Fechner, A. Zduniak (red.) „Bezpieczeństwo-wielorakie perspektywy”, WSB Poznań 2015, ISBN: 978-83-65096-12-8, s. 223-236;

- 5) P. Polko, *Bezpieczeństwo obywateli i porządek publiczny w programach kandydatów na prezydentów miast w 2014 roku*, w: M. Kopczewski, A. Kurkiewicz, S. Mikołajczak (red.) „Paradygmaty badań nad bezpieczeństwem. Jednostki, grupy i społeczeństwa.”, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa, Poznań 2015, ISBN 978-83-65096-13-3, s. 623-638.

Badania programów politycznych i pojawiającej się w ich problematyki bezpieczeństwa zarówno na poziomie krajowym, jak i lokalnym (wybór samorządowych) pozwalały na śledzenie trendów w zakresie istotności kwestii bezpieczeństwa zarówno w dyskursie politycznym jak i praktyce działania. Prowadzone regularnie umożliwiały wskazywanie zachodzących (trwających i zakańczanych) procesów sekurytyzacji wybranych kwestii i są w wspomagające w zakresie badań nad poszerzaniem kategorii bezpieczeństwa. Są ważne z uwagi na będącą ich wynikiem praktykę działania, niejednokrotnie kluczową z punktu widzenia całościowych koncepcji bezpieczeństwa narodowego (dążenie do członkostwa w NATO i UE, specjalne relacje ze Stanami Zjednoczonymi, operacje zagraniczne SZ RP, veto wobec polityki migracyjnej UE, nadzwyczajne środki walki z pandemią etc.) Jeśli przyjmiemy za konstruktywistami, że akty mowy mają znaczenie konstytuujące, analiza politycznego dyskursu bezpieczeństwa objawiającego się m.in. w programach i odezwach wyborczych nabiera znaczenia – pozwala bowiem odkrywać intencje potencjalnych aktorów sekurytyzujących, co może mieć znaczenia dla zasadności całego procesu poszerzania kategorii bezpieczeństwa.

Oprócz wskazanego głównego obszaru badawczego w okresie po uzyskaniu stopnia doktora zajmowałam się również **badaniami nad subiektywnym wymiarem bezpieczeństwa personalnego**, w tym w szczególności percepcją bezpieczeństwa i zaangażowaniem obywateli w proces kształtowania bezpieczeństwa lokalnego w oparciu o dobrowolnie udostępnianie dane geograficzne (VGI – Volunteered Geographic Information). Problematykę tę badałam m.in. realizując projekt: *Seniorsec: Safety of Seniors from Rural and Small-Town Areas (Bezpieczeństwo seniorów z terenów wiejskich i małomiasteczkowych)*, finansowany przez INTERREG V-A Czechia-Poland 2014-2020 (numer grantu: CZ.11.4.120/0.0/0.0/16_011/0002505) oraz szerokie, prowadzone wspólnie z dr inż. Kingą Kimic ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego badania nad percepcją bezpieczeństwa w parkach miejskich. Badania te pozwoliły na identyfikację czynników kluczowych dla kształtowania bezpieczeństwa w miejskich przestrzeniach zielonych, skategoryzowane w sześć grup czynników: widoczność, utrzymanie zieleni, czystość, środki ochrony fizycznej

i wizualnej, inni użytkownicy parku, ułatwienia w poruszaniu (dostępność). Pozwoliły również na wskazanie istotnych statystycznie różnic w postrzeganiu znaczenia czynników kształtujących bezpieczeństwo przez kobiety i mężczyzn, oraz przez starszych i młodszych użytkowników parków. Z kolei analizy prowadzone w oparciu o cyfrowe narzędzie do budowania mapy zagrożeń wykorzystującej informacje dobrowolnie zgłaszane przez mieszkańców w ich miejscach zamieszkania – Krajową Mapę Zagrożeń Bezpieczeństwa – pozwoliły na identyfikację typów zagrożeń szczególnie uciążliwych z perspektywy obywateli, takich jak przekraczanie prędkości w terenach zabudowanych, nieprawidłowe parkowanie, mankamenty w infrastrukturze drogowej, picie alkoholu w miejscach publicznych czy dzikie wysypiska śmieci. Analizując uzyskane dane sprawdzałam m.in. sezonowość występowania raportowanych zagrożeń, prawdziwość dokonywanych zgłoszeń (potwierdzenie ich występowania przez policję lub inne służby), powtarzalność zagrożeń (brak ich eliminacji). Prowadzone w dłuższym badaniu okresie pozwoliły nie tylko na wskazywanie trendów w zakresie pojawiania się zagrożeń, ale też na ich sezonowy charakter:

- 1) K. K. Kimic, P. Polko, *The Use of Urban Parks by Older Adults in the Context of Perceived Security*, “International Journal of Environmental Research and Public Health”, 19(7), 2022, 4184; <https://doi.org/10.3390/ijerph19074184>;
- 2) P. Polko, K. Kimic, *Gender as a factor differentiating the perceptions of safety in urban parks*, “Ain Shams Engineering Journal”, 13(3), 2022, 101608, <https://doi.org/10.1016/j.asej.2021.09.032>;
- 3) P. Polko, K. Kimic, *Perception of natural elements by park users in the context of personal security*, w: J. Fialova (red.), “Public recreation and landscape protection”, University in Brno, Brno 2021, Part of ISBN: 978-80-7509-780-4, s. 354-357;
- 4) P. Polko, K. Kimic, *The factors determining the security perception in urban parks in different perceptual approaches*, “Security Journal”, planowana publikacja online: 2022;
- 5) P. Polko, K. Kimic, *Condition of urban park infrastructure in the context of perceived security of park users*, “IOP Conf. Series: Earth and Environmental Science” 900, 2021, 012036, DOI:10.1088/1755-1315/900/1/012036;
- 6) K. Kimic, P. Polko, *Greenery as a matter of security for citizens involved in digital crime mapping by the use of GIS-based tool in Poland*, w: J. Fialova (red.), “Public recreation and landscape protection - with environment hand in hand”, University

in Brno, Brno 2022, s. 152-156, ISSN 2336-6311, DOI:10.11118/978-80-7509-831-3-0152;

- 7) P. Polko, *Citizen involvement in shaping local security by the use of a digital crime mapping tool based on GIS*, "Politeja" 79, planowane wydanie: IV kwartał 2022;
- 8) M. Szyszka, P. Polko, *Interactive Maps of Social Problems and Security Threats Illustrated with the Example of Solutions Currently Used in Upper Silesia*, "Sustainability, GIS and Linked Digitisations for Urban Heritage", 12(3), 2020, 1229, <https://doi.org/10.3390/su12031229>;
- 9) P. Polko, *Digital crime mapping and its challenges*, w: N. Daković, K. Radulović, L. R. Mijatović (red.) "Transmedia Storytelling and Digital Mapping: History, Memory, Identity", Faculty of Dramatic Arts, Belgrade, Serbia, 2021, s. 35-50.

Pobocznym obszarem badań, prowadzonych w związku z realizowanymi projektami na rzecz otoczenia, są **badania dotyczące wykorzystania informacji i komunikacji w procesie zapewniania bezpieczeństwa**, w tym w szczególności z wykorzystaniem Internetu i mediów społecznościowych. Zainteresowanie relacją social mediów i bezpieczeństwa personalnego zaskutkowało w 2014 roku publikacją: P. Polko, *Social media jako nowy obszar wyzwań dla bezpieczeństwa personalnego*, w: A. Gałęcki, A. Kurkiewicz, S. Mikołajczak (red.) „Paradygmaty badań nad bezpieczeństwem. Infrastruktura krytyczna w procesie zarządzania w sytuacjach kryzysowych”, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa, Poznań 2014, ISBN 978-83-61304-87-6, s. 195-214. Kluczowym zainteresowaniem w tym obszarze była jednak relacja między nowymi mediami a konfliktami zbrojnymi, co opisałam w artykule: P. Polko, *Propaganda 2.0. Nowe media a charakter współczesnych konfliktów zbrojnych*, „Społeczeństwo i edukacja”, 29(2), 2018, s. 159-174. Kontynuowałam badania w tym obszarze. Efektem badań realizowanych w ramach stypendium naukowo-badawczego z Naukowego Funduszu Stypendialnego im. Prof. Henryka Walicy na lata 2018-2019: *Media społecznościowe na wojnie. Wykorzystanie nowych technologii informacyjnych we współczesnych konfliktach zbrojnych.*, były publikacje:

- 1) P. Polko, *Social media on duty for the army – case study of Israel Defence Forces and USArmy*, w: M. Rostański, P. Pikiewicz, P. Buchwald, K. Mączka (red.) „Internet in the Information Society 2015”, Wydawnictwo Naukowe WSB, Dąbrowa Górnicza 2016, ISBN 978-83-65621-00-9, s. 143-168;
- 2) P. Polko, *Media społecznościowe w służbie armii. Case study wybranych przypadków*, w: H. Batorowska (red.) „Walka informacyjna. Uwarunkowania-

Incydenty-Wyzwania”, Wydawnictwo Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Kraków 2017, ISBN 978-83-8084-049-2, s. 222-234;

- 3) P. Polko, *Walka informacyjna jako element wojny hybrydowej – case study Ukrainy*, w: K. Załęski, P. Polko, M. Bracio (red.) „Bezpieczeństwo Polski w drugiej dekadzie XXI wieku. Szanse, wyzwania, ryzyko i zagrożenia.”, Wydawnictwo Naukowe AWSB, Dąbrowa Górnicza 2018, ISBN 978-83-65621-47-4, s. 299-308;
- 4) P. Polko, *The Use of Social Media in Recruitment Processes in Polish Armed Forces*, w: “35th IBIMA Conference Proceedings”, 2020, ISBN: 978-0-9998551-4-0, s. 9607- 9622;
- 5) P. Polko, M. Szyszka, *The Use of Social Media in the Processes of Image-building, Promotion and Military Recruitment. Case Study of the Territorial Defence Forces in Poland*, w: “38th IBIMA Conference Proceedings”, 2021, ISBN: 978-0-9998551-7-1.

W ostatniej ze wskazanych publikacji wykorzystałam możliwość prowadzenia badań w Wojskach Obrony Terytorialnej, których wyniki zostały wykorzystane przez Dowództwo WOT w procesie doskonalenia komunikacji zewnętrznej prowadzonej przez organizację.

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę.

Osiągnięcia dydaktyczne

Od 1 października 2012 jestem zatrudniona na podstawowym miejscu pracy na Wydziale Nauk Społecznych Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej, gdzie prowadzę wykłady, ćwiczenia i seminaria dla studentów kierunku bezpieczeństwo narodowe na poziomie **licencjackim** i **magisterskim**, a także na **studiach podyplomowych**. Do przedmiotów prowadzonych na poziomie licencjackim należą: *System bezpieczeństwa narodowego, Obronność państwa, Strategia bezpieczeństwa, Metodyka pisania prac dyplomowych i wykorzystanie baz danych* oraz *seminarium dyplomowe*. Do przedmiotów prowadzonych na poziomie magisterskim zaliczam z kolei: *Przywództwo polityczne w bezpieczeństwie narodowym, Kulturowe zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa* (wykład realizowany również w języku angielskim w ramach przedmiotów swobodnego wyboru) oraz *seminarium magisterskie*. Dodatkowo, w latach 2012-2014 prowadziłam seminarium magisterskie dla studentów kierunku zarządzanie o specjalności: Zarządzanie i dowodzenie w sytuacjach

kryzysowych. Na studiach podyplomowych prowadzę przedmiot: *Organizacyjne podstawy bezpieczeństwa państwa*. Od 2013 roku prowadzę zarówno zajęcia w formie stacjonarnej, jak i online, z wykorzystaniem autorskich kursów *blended learning* realizowanych na platformie Moodle.

Moje zajęcia są wysoko oceniane przez słuchaczy, co potwierdzają coroczne ankiety wśród studentów przeprowadzane przez Dział Nauczania Akademii WSB (średnia ocen powyżej 4,9). Osobnej ocenie podlegają kursy elearningowe: tu również co roku otrzymuję wysokie (bliskie 100 proc.) oceny od słuchaczy, a także ocenę wyróżniającą od zespołu metodycznego z Centrum Nowoczesnych Metod i Technologii Edukacyjnych Akademii WSB. Jakość realizowanej pracy dydaktycznej potwierdzają również **nagrody i wyróżnienia**, m.in.:

- 1) 2021: Wyróżnienie Rektora za wysoką jakość prowadzonych zajęć dydaktycznych oraz wysokie wyniki w studenckich ocenach jakości kształcenia;
- 2) 2020: Dyplom: Wykładowca Roku 2020 w kategorii „Killer”;
- 3) 2019: Nagroda Rektora za rozwój potencjału dydaktycznego Akademii WSB;
- 4) 2018: Wyróżnienie Rektora za aktywizację naukową studentów kierunku Bezpieczeństwo Narodowe.
- 5) 2017: nominacja do nagrody Belfer Roku w plebiscycie Dziennika Zachodniego.

W latach 2013-2017 byłam **opiekunem naukowym Studenckiego Koła Naukowego Bezpieczeństwa Narodowego**. Członkowie koła pod moją opieką prowadzili badania m.in. nad dezinformacją dotyczącą problematyki bezpieczeństwa. Wystąpili też z referatami na trzech konferencjach naukowych. Wspólnie z podopiecznymi przygotowałam studencką monografię naukową: P. Polko, S. Czerwińska (red.), *Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych – dylematy działań organizacyjnych podejmowanych w sferze bezpieczeństwa*, Wydawnictwo Naukowe WSB, Dąbrowa Górnicza 2016, ISBN: 978-83-64927-75-1.

Realizowana przeze mnie aktywność dydaktyczna obejmuje również wykłady poza Akademią WSB, w tym wystąpienia w zagranicznych ośrodkach na zaproszenie. W latach 2017-2019, w ramach programu Erasmus+, zrealizowałam cykl wykładów w uczelniach w Gruzji, Armenii i Azerbejdżanie:

- 1) 2017, Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Gruzja. Wykłady na zaproszenie: *The use of social media by terrorist organizations i Russian information war – European approach*;
- 2) 2018, National Academy of Science of the Republic of Armenia, International Scientific-Educational Center, Armenia. Wykłady otwarte na zaproszenie:

Information war – case study of Poland, Germany, Sweden and the Czech Republic
i Jihad 2.0. Social media and terrorist organizations;

- 3) 2019, Baku Higher Oil School, Azerbejdżan, wykład ekspercki na zaproszenie:
European Energy security and its challenges;

oraz – na zaproszenie – w Madrycie:

- 1) 2022, Nebrija University, Hiszpania, wykład na zaproszenie: *Factors determining the perception of safety in urban parks.*

W latach 2012-2022 byłam **promotorem 92 prac licencjackich** oraz **52 prac magisterskich** realizowanych na kierunku bezpieczeństwo narodowe na specjalnościach: *Organizacja i funkcjonowanie formacji umundurowanych, Siły Zbrojne w systemie bezpieczeństwa państwa, Terroryzm i jego zwalczanie* oraz *Zarządzanie i dowodzenie w sytuacjach kryzysowych*. Na kierunku zarządzanie byłam **promotorem 47 prac magisterskich**, co daje **łącznie 193 wypromowanych absolwentów**. Zrecenzowałam 161 prac dyplomowych. **11 moich dyplomantów** zostało **wyróżnionych** przez Rektora Akademii WSB nagrodą za najlepsze prace dyplomowe. W 2019 roku otrzymałam od Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Budownictwa wyróżnienie jako promotor wyróżnionej w konkursie organizowanym przez to stowarzyszenie pracy magisterskiej mojego dyplomanta, mgra Marka Moczka pt. *Projekt zwiększania potencjału energetycznego Polski poprzez budowę elektrowni jądrowych, w kontekście bezpieczeństwa państwa.*

Jestem również **promotorem pomocniczym** w trzech przewodach doktorskich (jedno postępowanie wszczęte zgodnie z procedurą obowiązującą do 2019 roku, dwie kolejne dysertacje doktorskie są na etapie powstawania i procedowane są wg obowiązujących przepisów):

- 1) mgr Edyta Wcisło, temat rozprawy: *Bezpieczeństwo osobiste ratownika medycznego jako element podwyższenia poziomu sprawności działania systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego*, opiekun naukowy: dr hab. Robert Socha, prof. Akademii WSB, opiekun pomocniczy: dr Paulina Polko. Przewód został otwarty uchwałą Rady Wydziału Nauk Stosowanych Akademii WSB z 5 kwietnia 2019 roku;
- 2) mgr Piotr Gil, temat rozprawy: *Znaczenie tożsamości narodowej dla kształtowania bezpieczeństwa narodowego Polski*, opiekun naukowy: dr hab. Ryszard Szynowski, prof. Akademii WSB, opiekun pomocniczy: dr Paulina Polko;

- 3) mgr Kalina Lubas, *Cudzoziemcy w kształtowaniu bezpieczeństwa narodowego Polski*, opiekun naukowy: dr hab. Ryszard Szynowski, prof. Akademii WSB, opiekun pomocniczy: dr Paulina Polko.

Mając na uwadze potrzebę nieustannego kształcenia, w tym podnoszenia własnych kompetencji dydaktycznych oraz doskonalenia umiejętności niezbędnych do wykonywania zawodu nauczyciela akademickiego ukończyłam liczne certyfikowane szkolenia oraz brałam udział w warsztatach, sympozjach i seminariach dla dydaktyków, m.in.:

- 1) 2012: Kurs: Aspekty prawne i organizacyjne dydaktyki akademickiej opartej o nowe technologie (e-learning);
- 2) 2012-2013: Cykl szkoleń: Wystąpienia publiczne;
- 3) 2013: Kurs: Prowadzenie zajęć na odległość;
- 4) 2013: Kurs: Podstawy obsługi platformy e-learningowej Moodle;
- 5) 2016: III Seminarium naukowe dla opiekunów naukowych, promotorów i promotorów pomocniczych prac doktorskich;
- 6) 2019: Szkolenie: Jak uczyć metodą studium przypadku?
- 7) 2019: Szkolenie: Międzykulturowość w procesie kształcenia studentów zagranicznych;
- 8) 2019: Szkolenie: Aktywne metody pracy z grupą studentów;
- 9) 2020: Szkolenie podnoszące kompetencje i świadomość niepełnosprawności dla nauczycieli akademickich Akademii WSB;
- 10) 2020: Szkolenie: *problem solving* w nowoczesnej dydaktyce
- 11) 2019-2021 – Kurs języka angielskiego na poziomie C1.

20 sierpnia 2014 roku, za zasługi dla oświaty i wychowania, zostałam odznaczona Medalem Komisji Edukacji Narodowej (nr legitymacji: 143418).

Ponadto, w 2007 roku ukończyłam cztery szkolenia dotyczące ochrony informacji niejawnych Polski, NATO, UZE i UE, w związku z posiadaniem w latach 2006-2016 poświadczeniem bezpieczeństwa upoważniającym do dostępu do informacji niejawnych na poziomach: ściśle tajne/tajne/poufne/zastrzeżone (Polska) oraz EU Top Secret (UE), Cosmic Top Secret (NATO), Focal Top Secret (UZE). W tym samym roku ukończyłam również kurs Protokołu Dyplomatycznego organizowany przez Akademię Dyplomatyczną PISM (3-11 grudnia 2007).

Osiągnięcia organizacyjne

Od początku pracy w Akademii WSB łączę aktywność naukowo-dydaktyczną z zaangażowaniem na rzecz rozwoju Uczelni, poprzez pełnienie różnych funkcji i działalność organizacyjną. Z racji powierzonej mi z dniem 1 lutego 2016 roku funkcji kierownika Katedry Nauk o Bezpieczeństwie (wcześniej: Katedry Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego), zgodnie z otrzymanym zakresem obowiązków, ustalam zakres obowiązków naukowych i organizacyjnych pracowników zaliczanych do składu osobowego katedry, a w szczególności plan prowadzonych przez nich prac i badań naukowych, a następnie nadzoruję ich realizację; współpracuję z Dziekanem w zakresie projektów programów studiów na kierunku bezpieczeństwo narodowe, a także w zakresie obsady zajęć dydaktycznych, inicjuję i organizuję działalność naukową w ramach katedry. Ponadto, sprawuję nadzór nad odpowiednim poziomem i dyscypliną zajęć dydaktycznych prowadzonych przez nauczycieli akademickich i przeprowadzam ich okresową ocenę.

W okresie sprawowania przez ze mnie funkcji kierownika katedry właściwej dla nadzoru nad kierunkiem studiów bezpieczeństwo narodowe, Państwowa Komisja Akredytacyjna trzykrotnie wizytowała kierunek bezpieczeństwo narodowe (w Wydziale Nauk Społecznych w Dąbrowie Górniczej, w Wydziale Zamiejscowym Akademii WSB w Krakowie oraz w Wydziale Zamiejscowym Akademii WSB w Cieszynie), za każdym razem przyznając bardzo dobrą ocenę i podkreślając wysoką jakość realizowanego kształcenia. W trakcie sprawowania przez mnie funkcji kierownika Katedry, Akademia WSB, decyzją Ministra Edukacji i Nauki z 25 lipca 2022 roku uzyskała Kategorię Naukową B+ w dyscyplinie nauk o bezpieczeństwie. Tym samym rozszerzyła posiadane wcześniej (od 2019 roku) uprawnienia do nadawania w tej dyscyplinie stopnia doktora.

Katedra Nauk o Bezpieczeństwie Akademii WSB jest rozpoznawanym w Polsce środowiskiem prowadzącym badania i dydaktykę w omawianej dyscyplinie. Jest organizatorem cyklicznych wydarzeń wpisujących się w kalendarz naukowy, takich jak: *Międzynarodowa konferencja naukowa Bezpieczeństwo Polski w drugiej dekadzie XXI wieku. Szanse, wyzwania, ryzyko, zagrożenia, Strategiczne problemy bezpieczeństwa czy Konferencja Naukowa Doktorantów: Wybrane problemy badań bezpieczeństwa*. Prowadzi istotną aktywność w obszarze eksploracji metodologii badań nad bezpieczeństwem, transgranicznego wymiaru bezpieczeństwa oraz terroryzmu i migracji.

Z mojej inicjatywy powstało wydawane w Akademii WSB od 2016 roku czasopismo „Security Forum”, aktualnie znajdujące się w *Wykazie czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych*, opublikowanej przez Ministerstwo Edukacji

i Nauki (20 pkt). Pełniłam w nim funkcję Zastępcy Redaktora Naczelnego, aktualnie jestem członkiem Rady Programowej oraz redaktorem tematycznym.

W roku 2022 byłam opiekunem dwóch staży naukowych realizowanych w Akademii WSB, w Katedrze Nauk o Bezpieczeństwie – dr Natalii Romaniuk z Państwowego Uniwersytetu we Lwowie (1-30 czerwca 2022) oraz dra Rafała Kochańczyka (15 kwietnia-15 lipca 2022).

Za aktywność organizacyjną na rzecz bezpieczeństwa narodowego podejmowaną w ramach pracy w Akademii WSB w 2016 roku otrzymałam **Wyróżnienie Rektora** i okolicznościowy medal pamiątkowy.

Poza opisanymi powyżej aktywnościami związanymi *stricte* z funkcjonowaniem i rozwojem dyscypliny nauk o bezpieczeństwie w Akademii WSB, w latach 2012-2022 pełniłam bądź pełnię nadal także inne funkcje. Od 2015 roku jestem członkiem Wydziałowej Komisji ds. jakości Kształcenia, a od 2018 roku – członkiem Zespołu ds. uznawania efektów kształcenia dla kierunku bezpieczeństwo narodowe. W latach 2017-2021 byłam również rzecznikiem prasowym Akademii WSB. Za ekspercki głos w mediach otrzymałam w 2020 roku Wyróżnienie Rektora.

Osiągnięcia popularyzujące naukę

Działania popularyzujące naukę prowadzę przez cały okres pracy akademickiej. W latach 2013-2019 roku prowadziłam zajęcia zatytułowane *Po co Polsce wojsko* dla słuchaczy **Uniwersytetów Dziecięcych** w Dąbrowie Górniczej, Cieszynie, Żywcu, Zawierciu, Bobrownikach, Czeladzi, Łazach, Myszkowie, Ogrodzieńcu, Psarach, Sławkowie, Siemianowicach Śląskich, Wolbromiu i Tychach. Łącznie przeprowadziłam ponad 30 takich wykładów dla dzieci w wieku szkolnym. Ponadto od 2014 roku jestem aktywnym wykładowcą prowadzonej w ramach Akademii WSB **Otwartej Akademii Nauki** – programu wsparcia dla szkół ponadpodstawowych. W ramach tego programu przeprowadziłam w latach 2014-2022 około 100 wykładów i szkoleń dla kilku tysięcy uczestników ze szkół ponadpodstawowych z terenu województw: śląskiego i małopolskiego. Wybrane tematy wystąpień: *Suma wszystkich strachów: terroryzm i inne zagrożenia asymetryczne XXI wieku*, *Jihad 2.0. Terroryści i media społecznościowe*, *Big mac czy kalasznikow? Najwięksi zabójcy XXI wieku*. Od początku zatrudnienia w Akademii WSB jestem również aktywnym wykładowcą **Uniwersytetów Trzeciego Wieku**, dla których prowadziłam zajęcia w Dąbrowie Górniczej, Żywcu (w ramach projektu naukowego SENIORSEC: bezpieczeństwo seniorów z terenów wiejskich

i małomiasteczkowych, finansowanego z programu finansowanego przez INTERREG V-A Czechia-Poland 2014-2020), w Bobrownikach, Czeladzi, Ogrodzieńcu, Psarach, Zawierciu, Wojkowicach i Sławkowie (<https://wsb.edu.pl/uczelnia/uniwersytet-iii-wieku/wyklady-2022-2023-dabrowa-gornicza>). Siedmiokrotnie prowadziłam wykłady otwarte podczas **Festiwalu Nauki** – corocznego wydarzenia popularyzującego naukę organizowanego przez Akademię WSB. Część wystąpień została zdigitalizowana, co umożliwia jeszcze intensywniejsze rozpowszechnianie prezentowanych treści (<https://www.youtube.com/watch?v=2tR0ICPbS2E>).

Jestem współautorem dwóch **monografii popularnonaukowych** z obszaru nauk o bezpieczeństwie:

- 1) R. Polko, P. Polko, *Bezpiecznie już było. Jak żyć w świecie sieci, terrorystów i ciągłej niepewności*, Wydawnictwo Helion-One Press, Gliwice 2018;
- 2) R. Polko, P. Polko, *Armia. Instrukcja obsługi.*, Wydawnictwo M, Kraków 2008;

oraz współautorem **dwóch kolejnych monografii popularnonaukowych** odwołujących się do zakresu przedmiotowego dyscyplin: nauki o bezpieczeństwie oraz nauki o zarządzaniu i jakości:

- 1) R. Polko, P. Polko, *Rozgromić konkurencję. Sprawdzone w boju strategie dowodzenia, motywowania i zwyciężania*, Wydawnictwo Helion-One Press, Gliwice, Wydanie I 2012, Wydanie II poszerzone 2014;
- 2) R. Polko, P. Polko, *Szefologia czyli logika szefowania*, Wydawnictwo Helion-One Press, Gliwice, Wydanie I 2015, Wydanie II poszerzone 2021.

Ponadto jestem inicjatorem przygotowania nowej polskiej edycji i redaktorem, który dokonał wyboru treści oraz przygotował słowo wstępne do skróconego **wydania klasycznej pozycji Carla von Clausewitza O wojnie. Podręcznik stratega.** (Helion One Press, Gliwice 2013).

Problematykę bezpieczeństwa popularyzują również w **mediach**: prasie, radiu, telewizji oraz mediach internetowych. Do wybranych przykładów zaliczyć można:

- 1) P. Polko (wywiad), *Odlóż pistolet na stół*, Gazeta Wyborcza, 12 marca 2022, s. 11;
- 2) P. Polko (wywiad), *Ukraińki zapoczątkują rewolucję? „napakowany komandos odchodzi do lamusa”*, 22 kwietnia 2022, online:

<https://www.wprost.pl/magazyn/10695610/ukrainki-zapoczatkują-rewolucje-napakowany-komandos-odchodzi-do-lamusa.html>

- 3) P. Polko, *W pułapce bezpieczeństwa. Pandemia a nadzwyczajne działania państwa*, Onet.pl, 15 stycznia 2021;
- 4) P. Polko, seria wywiadów dla Czyż tak:
 - *Ukraińcy bronią się sprzętem, który obsługiwałyby dzieci w laser house...*, 3 marca 2022, <https://czyztak.pl/kategoria/artykuly/bronia-sie-sprzetem-ktory-obsluzylyby-dzieci-w-laser-house/>
 - *Były ambicje, by produkować wszystko – od naboju po okręty*, 7 listopada 2022, <https://czyztak.pl/kategoria/szerokosci/ambicje-by-produkowac-wszystko-od-nabojow-po-okrety-a-nasz-flagowy-gawron-poszedl-na-zyletki-2>

7. Podsumowanie osiągnięć naukowo-badawczych, organizacyjnych i dydaktycznych

Podsumowując opis mojej pracy naukowo badawczej chciałabym wskazać, że efektem aktywności prowadzonej w latach 2012-2022 są wydane w różnych formach publikacje (48), opublikowane zarówno w Polsce jak i zagranicą. Mój Index Hirscha wynosi 4, Sumaryczny Impact Factor: 7,39, posiadam 8 publikacji indeksowanych w bazie Scopus i 6 indeksowanych w bazie Web of Science. W latach 2017-2022 uzyskałam łącznie 1256 punktów MNiSW (MEiN). Monografia zgłoszona jako stanowiąca znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki o bezpieczeństwie, *Bezpieczeństwo w dyskursie politycznym RP (1989-2020)*, uzyskała na drodze konkursowej finansowanie z programu Ministerstwa Edukacji i Nauki – „Doskonała Nauka – III edycja”.

Jestem autorką dwóch samodzielnych monografii wydanych przez Wydawnictwo Naukowe PWN oraz Wydawnictwo Naukowe – ASPRA-JR. Oba wydawnictwa znajdują się na aktualnej liście wydawnictw MNiSW (MEiN). Jednocześnie jestem redaktorem bądź współredaktorem siedmiu monografii naukowych wydanych nakładem Wydawnictwa Naukowego Akademii WSB. Publikowałam w czasopismach takich jak: *Internal Security*, *Wschodnioznawstwo*, *Społeczeństwo i edukacja*, *Historia i polityka*, *Security Forum*, *Studia Bezpieczeństwa Narodowego*, *Sustainability*, *Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka*, *Journal of Security and Sustainability Issues*, *Ain Shams Engineering Journal*, *European Research Studies Journal*, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *Forum Scientiae Oeconomia*. Wszystkie znajdują się na liście czasopism MNiSW (MEiN). Jestem autorką bądź współautorką 20 rozdziałów w monografiach, wydawanych m.in. przez Springer,

Uniwersytet w Brnie, Uniwersytet w Zagrzebiu, Wydawnictwo Naukowe UPH, Wydawnictwo Naukowe AWL, Wydawnictwo Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wydawnictwo Naukowe Akademii WSB.

Zrecenzowałam 31 artykułów naukowych dla czasopism indeksowanych w bazie Scopus (w większości również w Web of Science). Pełnię (bądź pełniłam) funkcję Zastępcy Redaktora Naczelnego, członka Rady Naukowej i redaktora tematycznego w czasopiśmie „Security Forum” oraz Zastępcy Redaktora Naczelnego w czasopiśmie „Bezpieczeństwo Narodowe”.

W omawianym okresie uczestniczyłam w 45 międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych i seminariach metodologicznych.

Byłam **kierownikiem projektu**: Seniorsec: Safety of Seniors from Rural and Small-Town Areas (Bezpieczeństwo seniorów z terenów wiejskich i małomiasteczkowych), finansowanego przez INTERREG V-A Czechia-Poland 2014-2020 oraz **członkiem grupy realizującej GRANT INTERWENCYJNY NAWA** (BPN/GIN/2021/1/00069/U/DRAFT/00001): Kryzys w kopalni Turów i jego wpływ na czesko-polską współpracę transgraniczną: ocena, wnioski i rekomendacje. Jestem członkinią komitetów zarządzających dwóch sieci badawczych COST, finansowanych z programu Unii Europejskiej HORYZONT 2020: CA20107: Connecting Theory and Practical Issues of Migration and Religious Diversity (2019-2023) oraz CA18204: Dynamics of placemaking and digitization in Europe's cities (2021-2025). Czterokrotnie (po dwa lata) byłam **stypendystką Naukowego Funduszu Stypendialnego im. Prof. Henryka Walicy** w Akademii WSB.

Za swoją dotychczasową aktywność naukowo-badawczą otrzymałam kilkanaście nagród i wyróżnień i nagród Rektora, w tym w szczególności:

- 1) 05.10.2022 – **Nagroda Rektora za rozwój potencjału naukowego Uczelni** poprzez publikację artykułów w czasopismach naukowych indeksowanych w bazach Journal Citation Reports w grupie Q2 w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie oraz za działalność naukową na rzecz otoczenia społeczno-gospodarczego;
- 2) 4.10.2021 – **Wyróżnienie Rektora za rozwój potencjału naukowego Uczelni** poprzez udział w międzynarodowych badaniach interdyscyplinarnych w ramach *European Cooperation in Science and Technology* finansowanych z programu

Horyzont 2020 oraz za rozwój dyscypliny i kierunku kształcenia Bezpieczeństwo Narodowe;

- 3) 01.12.2020 – **Nagroda Rektora za rozwój potencjału naukowego Akademii WSB** poprzez udział w międzynarodowych programach badawczych;
- 4) 01.12.2020 – **Nagroda Rektora za rozwój potencjału naukowego Akademii WSB** poprzez udział w międzynarodowych badaniach interdyscyplinarnych w ramach *European Cooperation in Science and Technology* finansowanych z programu Horyzont 2020.

Traktuję je jako uznanie dla realizowanej aktywności badawczej i ocenę jej jako ponadprzeciętnej (przekraczającej wymagania wynikające z umowy o zatrudnienie), a także jako motywację do dalszego rozwoju naukowego we wskazanych w autoreferacie obszarach w ramach dyscypliny nauki o bezpieczeństwie. W tym celu zamierzam zarówno rozwijać dotychczasową współpracę z innymi ośrodkami akademickimi, krajowymi i zagranicznymi, towarzystwami naukowymi, interesariuszami zewnętrznymi, jak i poszukiwać nowych partnerów naukowych, w tym w szczególności zagranicznych, aby identyfikować i analizować zmiany zachodzące w obszarze moich zainteresowań badawczych.

.....

(podpis wnioskodawcy)